

รายงานการประชุมสภาวาระรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๕๔

วันอังคาร ที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

ณ พระที่นั่งอภิเศกคฤศิต

เริ่มประชุมเวลา ๘.๕๕ นาฬิกา

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : จำนวนสมาชิกมาประชุม ๓๖ คน
เป็นองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุม ข้าพเจ้าขอให้ท่านรับรอง
รายงานการประชุมครั้งที่ ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๖, ๒๗, ๒๘, ๒๙,
๓๐, และ ๓๑ ผู้ใดจะขอแก้ไขอย่างไรหรือจะทักต้องประการใดหรือไม่
ไม่มีสมาชิกขอแก้ไขใดๆ

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : ถ้าไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่าง
อื่น ข้าพเจ้าก็ขอว่าประชุมได้รับรองรายงานการประชุมเหล่านั้นแล้ว

พิจารณาระเบียบวาระต่อไป มีมาตรา ๑๕ ทวิ ที่กรรมาธิการขอ
เพิ่มเติมใหม่

เลขาธิการสภาวาระรัฐธรรมนูญ : มาตรา ๑๕ ทวิ ที่กรรมาธิการ
ขอเพิ่มเติมใหม่นี้ เนื่องจากคำแปรญัตติของพระยาตำรวจหลวงพิลาศ
ได้แจกไปยังท่านสมาชิกแล้ว มีคนเนื่องจากนายเกษม บุญศรี แปรญัตติ
ว่ามาตรา ๒๐ ขอแก้คำแปรญัตติซึ่งกรรมาธิการเห็นชอบด้วย กรรมาธิการ
จึงขอแก้ว่ามาตรา ๑๕ ทวิให้ตรงกัน โดยเพิ่มคำว่า “ทุกประการ” ลงไป
หลังคำว่า “ราชอาณาจักรไทย” อันว่า “ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามที่
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

นายเทพ โชติณัฐ : เนื่องจากวันก่อนข้าพเจ้าไม่ได้มาประชุม
 แດ้วก็ความจรงข้าพเจ้าขอแปรญัตติได้ในมาตรา ๒๐ บัญหาเรื่องคำปฏิญญาณ
 ๓ เหมือนกัน หากแต่ว่าคำปฏิญญาณมีสมาชิกแปรญัตติเพิ่มขึ้น ซึ่งไม่ใช่
 ของกรมการข้าพเจ้าก็เลยไม่ได้แปรญัตติคำปฏิญญาณลงไป แต่ในขณะที่
 เดียวกันเมื่อมาถงญัตติเขา เมื่อขอแก้อย่างนี้ ข้าพเจ้าก็ถือโอกาสที่ไม่ต้อง
 แปรญัตติและพดมาตรา ๒๐ เดีย เพื่อให้ทุกคนเสียให้เสร็จสิ้นในวัน
 เพราะวาคำปฏิญญาณมีถง ๓ แห่งในรัฐธรรมนุญ เพราะฉะนั้นที่ข้าพเจ้า
 ขอแปรญัตติมาตรา ๒๐ จึงขอพุดในมาตรานี้จะขัดข้องใหม่

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ก็กรมการขอเพิ่มขึ้น ท่าน
 ก็พุดได้

นายเทพ โชติณัฐ : ที่ข้าพเจ้าขอพุดในวันนั้นก็เพื่อประโยชน์
 อย่างมากเพื่อตัดความให้สั้นเข้า เพราะวาคำปฏิญญาณแห่งมถง ๓ แห่ง
 เมื่อแห่งหนึ่งตกไปแล้ว ก็เป็นความประสงค์ที่ไม่ต้องไปแปรญัตติมาตราคือไป
 ถัดไปประสงค์ที่ข้าพเจ้าแปรญัตติมาตรา ๒๐ นั้น ในบัญญัติเรื่องหลักการว่า
 องคมนตรีจ้ต้องปฏิญญาณคนต่อณะเพราะพระพักตร์พระมหากษัตริย์นั้น ข้า
 พเจ้าเห็นด้วย และรวมถงคำปฏิญญาณของสมาชิกอื่น ๆ ที่ไปเหมือนกันถง
 รัฐมนตรีจะของสภาก็เหมือนกัน แด่ถ้อยคำที่ปฏิญญาณนั้นข้าพเจ้าไม่พึง
 ประสงค์จะให้ใส่ในรัฐธรรมนุญ เหตุผลก็คือว่าหลักการเรื่องปฏิญญาณนั้น
 ถ้อยคำที่ใส่ที่ข้าพเจ้าขอตัดนั้นอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ แด่รัฐสภเป็นของพุ่ม
 เพียงสำหรับรัฐธรรมนุญ แด่ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นวิชิการณาย่างยัยยาว
 มากเกินไป จริงขออาจจะมรัฐธรรมนุญบางประเทศที่ใส่ไว้ แด่ว่ามีคน
 หลายคนข้าพเจ้า เข้าใจว่าใน ที่ประชุม สมาชิกนั้น หลาย ท่าน คง จะเห็นพ้องกับ
 ข้าพเจ้าว่า การตัดข้อปฏิญญาณออกจะทำให้รัฐธรรมนุญเสร็จโดยยงชน
 คือไม่ให้หมายความว่าจะได้ให้เต็มยักเต็มอย่าง ข้าพเจ้าขออภิปรายสั้น ๆ ว่า
 ข้อที่คำปฏิญญาณในรัฐธรรมนุญนั้นออกรวมถงมาตราอื่น ๆ ด้วย

ประธานสภาวิจัยรัฐธรรมนูญ: หลีกเลี่ยงว่าควรมีคำปฏิญาณแต่โดยคำไม่ควรเขียนในข้อบังคับกรรมาธิการฯ

หลวงประเทืองนิติสาร(กรรมาธิการ) : ในเรื่องคำปฏิญาณที่กรรมาธิการมาได้โดยพิศดารว่าปฏิญาณด้วยถ้อยคำอย่างไรนั้น ก็โดยเห็นว่าเป็นเมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ปฏิญาณแล้วก็ควรเขียนไว้ให้ชัดว่าปฏิญาณอย่างไร เพราะถ้าไม่เขียนไว้แล้วสภาที่จะต้องบัญญัติข้อบังคับ ก็เป็นสภาที่ต้องออกข้อบังคับของตนเองว่าให้บัญญัติถ้อยคำปฏิญาณอย่างไร เพราะฉะนั้นคำปฏิญาณอาจจะเปลี่ยนไปตามอารมณ์ของผู้ที่เป็นสมาชิกสภาส่วนมากในครั้งหนึ่ง อาจจะบัญญัติอย่างหนึ่ง อีกครั้งหนึ่งอาจจะบัญญัติอีกอย่างหนึ่งเช่นนี้ทำให้ไม่เด่นชัดเด่นชัดโดยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกล่าวถึงของคณะแล้วก็ไม่ชัดเจนชัดอะไร เพราะฉะนั้นการปฏิญาณคำปฏิญาณอย่างไรก็เป็นปัญหาและแม้จะไปติดถ้อยคำปฏิญาณก็จะเป็นการทำหน้าที่ก่อนรับหน้าที่ รัฐธรรมนูญต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศเขาก็เขียนโดยพิศดารว่าปฏิญาณอย่างไรเพื่อให้เป็นการแน่นอนว่าคนที่เขาทำหน้าที่จะตั้งรู้เสียก่อนที่จะถูกตั้งตำแหน่งนั้นตั้งรู้เสียก่อนว่าตนเป็น สมาชิกคณะต้องปฏิญาณอย่างไร ถ้าเห็นว่าคำปฏิญาณผ่านจิตใจก็อย่าเขินเขินสมาชิกแต่คำปฏิญาณที่ร่างอย่างกลาง ๆ ไม่ใช่คำสาบานซึ่งบุคคลบางคน จะรังเกียจการเขียนเช่นนี้ ไม่มาร่วมคัดค้านปล่อยให้ไปเป็นครั้งเป็นคราว

๑๑๐๕ H.

หลวงอังคณาวัณรัตน์ : กระผมเห็นด้วยกับข้อเสนอให้ตัดออก ความจริงปฏิญาณเป็นแบบอิสระหนึ่งเท่านั้นเอง แต่เราไปใส่พิมพ์เพื่อ ความจริงรัฐธรรมนูญเราควรเขียนให้ชัดเจนเป็นอย่างยิ่ง การที่จะเขียนคำปฏิญาณไม่ว่าจะโดยผู้ใดในโอกาสใด เขามีหน้าที่อย่างไรก็ชัดแล้วเขาก็โดยบริสุทธิก็เป็นการเพียงพอ กระผมจึงขอเสนอให้ตัดออก

พระยาอรรณการวิมลพันธ์ (กรมการ) : เมื่อเราได้รับ
 หลักการที่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะต้องปฏิบัติตามแล้ว แล้วก็เป็นความจำเป็นความ
 จำเป็นอยู่เองที่จะต้องเขียนคำปฏิญาณอย่างไร คำปฏิญาณซึ่งได้เคยมีใน
 รัฐธรรมนูญที่นำมาแล้วตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ ก็มี หรือ ๒๔๗๗ ก็มี หรือรัฐธรรมนูญ
 ฉบับชั่วคราวฉบับ ๒๔๗๖ ก็มีได้มีบรรดาปฏิญาณไว้ คือ ผู้ที่จะรับหน้าที่
 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนจะต้องปฏิญาณอย่างไร มีกฎหมายว่าจะเขียนอย่างไร
 คือ เขียนภายในคุกหรือเลขเท่านั้นเอง คำปฏิญาณจะต้องเขียน ไม่เขียน
 อย่างไรก็ได้ เพราะเราต้องเขียนอยู่แล้ว มีกฎหมายบัญญัติแต่อย่างว่าเขียน
 อย่างไรเท่านั้น กรมการเห็นว่เพื่อที่จะให้คำปฏิญาณนั้นได้เป็นไปโดย
 สม่ำเสมอกัน ไม่เป็นไปตามชอบใจจำเป็นจะต้องเขียนไว้ให้เป็นกิจจะลักษณะ
 แล้วอีกประการหนึ่งใน รัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ที่มี พระมหากษัตริย์
 โดยมากก็ได้เขียนไว้ทุกประเทศ เป็นต้นว่ารัฐธรรมนูญของประเทศออสเตรีย
 ส่วนเคิน เบดเขียน ถ้าท่านจะเบ็ดเตล็ด ท่านจะเห็นได้ทีเดียวว่าเขาเขียน
 ไว้เช่นนั้น เขาเขียนไว้มากเหลือเกิน นี่แหละกรมการเห็นว่าไม่ใช่เป็น
 เหตุที่เสียหายอย่างไร ในการที่เราจะมีบัญญัติไว้แม้จะยืดเยื้อเช่นนั้น

นายเทพ โชคินุชิต : ข้าพเจ้ายังไม่เห็นพ้องกับท่านกรมการ
 ที่บอกว่าเป็นเมื่อเรารับหลักการว่าให้มีการปฏิญาณคน จำต้องเขียนไว้ แต่
 คำปฏิญาณจะต้องปฏิญาณอย่างไรท่านก็ไม่ได้ให้เหตุผลว่าเพราะเหตุใด
 รัฐธรรมนูญฉบับเก่า ๆ ของเรานั้นก็ไม่ได้เขียนเป็นรายละเอียดอย่างที่กรม
 การร่างมาดั่งกับว่าข้าพเจ้าเช่นนั้น ปฏิญาณว่าอย่างนั้น ดั่งกับต้องตั้ง
 กรมการขึ้นมาพิจารณาว่าจะควรเขียนอย่างไร แล้วท่านก็วางมาอ้าง
 ว่าเสียเวลาเพียง ๕-๖ นาทีเท่านั้น เพราะเหตุนี้แหละจึงต้องเขียนไว้ใน
 รัฐธรรมนูญฉบับถาวร แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นเรื่องเหตุเฉพาะหน้าเท่านั้น
 ไม่เห็นควรถึงกับจะต้องตั้งกรมการเขียนคำปฏิญาณ เพราะแม้ว่าจะ

ไม่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่เราต้องปฏิญญาตนเอง เราเขียนให้เป็น
 ระเบียบการภายในได้เสีย แต่อีกไม่เป็นการเสียหายอย่างไรมีค่าที่จะเขียน
 ไว้ในรัฐธรรมนูญให้รู้ร่วมกันนั้น กรรมการชุกชุมก็เป็นกฏหมาย ๘๐%
 ท่านจะเขียนให้ส่งต่อด้วยกระทัดรัดถึง ๒๐ ประโยคก็ได้ ครั้นอยู่การเขียน
 ให้ส่งต่อด้วยนั้นจะเขียนสัก ๒๐ หน้าก็ได้ แต่ว่าจะส่งต่อด้วยกระทัดรัดอย่าง
 ไรเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ยิ่งกว่านั้นในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
 ของที่คดี ก็มีบัญญัติว่า ก่อนจะให้คำให้การในศาลจะต้องปฏิญญาตนหรือ
 ดำบานตนเสียก่อน นี่เป็นประมวลของกฎหมายไทย ซึ่งถ้าเราระบายร้อย
 ไปแต่เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ แล้วคำปฏิญญาจะต้องปฏิญญาตนว่า
 อย่างไร เราเขียนไว้หรือเปล่า ก็เปล่า เพียงแค่เราบอกว่าจะต้องปฏิญญาตน
 หรือดำบานตนเท่านั้น ส่วนจะปฏิญญาตนหรือดำบานตนว่าอย่างไรนั้นเป็นอีก
 เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องที่เราคงจะวางเป็นระเบียบภายในได้ นี่เป็นการวาง
 กฎหมายรัฐธรรมนูญฉะนั้นเราจะเขียนไว้ทำไมขอให้ท่านโปรดพิจารณาวินิจฉัย
 ว่าสมควรเป็นเช่นนั้นหรือไม่

๑๐.๑๐ น.

เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผมอยากจะแก้ความเข้าใจที่
 ท่านสมาชิกว่าเล็กน้อย คือรัฐธรรมนูญทุกฉบับตั้งแต่ปี ๒๔๘๕ ก็มีคำ
 ปฏิญญาตนว่าจะรักษาไว้ตามรัฐธรรมนูญเป็นแต่เพียงเขียนเลขนอกเลขในเท่า
 นั้นเอง ที่กรรมการเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญไม่เหมือนกับเรื่องศาลแล้ว
 ของคนสมัครก็เป็นเรื่องของพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญ ท่านผมอยากจะ
 กราบเรียนท่านประธานสภาฯ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญต่างประเทศ รัฐธรรมนูญ
 ต่างประเทศ เขาก็เขียน เรื่อง การ ดำบานหลักฐานซึ่ง ท่านสมาชิกจะตรวจดูได้
 แล้วนอกจากนั้นบางประเทศไม่มีคำดำบานเขียนไว้ ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ที่เป็น
 เช่นนี้เขาต้องการความแน่นอนไม่ใช่ เกี่ยวกับ ความจริงของคนประเทศอื่น

เคยยอว่าถึงรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๕ ก็ว่า “จะรักษาไว้ซึ่งและปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญ” เช่นมาตรา ๗๗ คือก่อนเข้ารับหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภาว่า “จะรักษาไว้ซึ่งและปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญ” นี่เป็นคำพูดที่เกี่ยวกับคำสาบาน แต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๑ ได้บัญญัติไว้เช่นเดียวกับว่า ก่อนเข้ารับหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนต้องปฏิญาณตนต่อสภาที่ตนประชุมว่าจะต้องรักษาไว้ซึ่งและปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญ กรมราชการจึงเห็นว่าในเรื่องนี้เราควรจะได้บัญญัติให้เป็นหลักฐานแล้วคำสาบาน ที่หนักว่าสมาชิกจะได้พิจารณาโดยใจเป็นกลางก็ไม่มีอะไร คือเรามีพระมหากษัตริย์ก็ตั้งจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ คือประเทศชาติ แต่เรามีรัฐธรรมนูญ ก็ต้องปฏิบัติตาม ซึ่ง รัฐธรรมนูญ ก็เหมือนกับ ๒๕๖๕ และมี ๑๕๖๑ เพราะฉะนั้นกระผมไม่เห็นว่าจะบังคับจะเกี่ยวจะเกี่ยวอย่างนั้นแล้วของคมนต์ว่าจะมีคำสาบานอย่างไร คือสภาเมื่อประชุมจะออกข้อบังคับอย่างไรก็ได้ แต่ของคมนต์จะออกข้อบังคับอย่างไรแล้วถ้าเขียนคำปฏิญาณไว้เช่นนี้ ให้ชัดเจนเป็นของดี เราต้องการคำสาบานซึ่งเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ที่เราต้องการเขียนไปคือว่าเราต้องการให้ปฏิญาณอย่างไร เพื่อให้เขาซื่อสัตย์ หรือให้เขา ซื่อตรงต่อประเทศชาติ หรือ รักษาไว้ซึ่งและปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญอย่างไร เขาก็เขียนได้ ตัวอย่างที่มีอยู่แต่ควมรัฐธรรมนูญต่าง ๆ ในต่างประเทศ

๑๐.๑๓ น.

นายอินทพร สิงหนตร : ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับผู้เสนอแล้วขอคืนกรมราชการที่จะต้องใช้คำสาบานและเขี่ยคมนต์ว่าข้าพหะพหะเจ้า ซึ่งผู้ปฏิญาณ ในเหตุผลของกรมราชการมีอันเดียวที่หนักกลางและคเหมือนจะซนหนา ซนคา เหมือนว่า รัฐธรรมนูญต่าง ประเทศ เขาเขียนไว้อย่าง ละเขี่ยคอย่างที่สอง ๆ ว่าเมื่อก่อนทั่วโลกเป็นอย่างนั้นแต่ในประเทศไทยใช้ระบอบ

รัฐธรรมนูญมา ๑๐ กว่าปี แล้วเราเขียนหลักการไว้ว่าจะปฏิรูประบบราชการอย่างไร ก็ต้องมีข้าพเจ้าหรือผู้หนึ่งผู้ใดที่เขียนขึ้นก่อน ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยในข้อนี้ ถ้าหากว่าเขียนเพียงว่าเป็นหลักการไว้อย่างรัฐธรรมนูญที่เราปฏิบัติกันมา ๑๐ กว่าปี ข้าพเจ้าก็คิดว่าเป็นการเพียงพอแล้ว ข้าพเจ้าเชื่อว่าสภาไหนก็คงไม่นึกคิดคำปฏิญญาต่งชั่วโมงอย่างที่เราคิดกันมา เพราะอะไร เราเอาหลักการเขียนไว้ในนั้นก็เพียงพอแล้ว ว่าจะต้องปฏิรูประบบราชการแล้วก็ต้องมีมติกันว่าปฏิรูประบบราชการอย่างไร ตั้งกรรมการขึ้นนั้นความเดือนร้อนมีอย่างนั้น แต่ถ้าหากว่าเราทำอย่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๒๕ กับปี ๒๕๓๒ คือได้หลักๆที่จะต้องปฏิรูประบบราชการนั้นๆ ข้าพเจ้าก็คิดว่าเท่านั้นก็เพียงพอและสะดวกด้วยและไม่แน่ใจว่าสภาไหนจะอ้างคำสาบาน เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าก็คิดว่าเห็นจะเป็นการเพียงพอ เราไม่ควรจะเขียนรูปร่างในรัฐธรรมนูญ ที่บอกว่าคุณนั้นจะต้องสาบานอย่างนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : เมื่อไม่มีผู้ใดอภิปราย ข้าพเจ้าจะเสนอให้ลงมติ คือเรากลับกันในหลักการแล้ว ในหลักการว่าจะต้องมีคำปฏิญญาในทันที แต่จะเขียนข้อความอย่างนั้นคงมีว่าควรให้เขียนสั้น ๆ ตามที่ข้าพเจ้าเข้าใจ คืออยากให้มีอย่างในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ เพราะฉะนั้นจะให้เขียนโดยจำนวนอย่างทำนองแบบรัฐธรรมนูญที่เป็นอยู่ หรือว่าจะเอาตามที่กรรมการเสนอมา

ขุนประเสริฐสุภมาตรา : ปฏิญญาเข้าใจว่าเขาขอคิดไม่ให้เห็นถ้อยคำปฏิญญาได้เลย หรือจะเขียนอย่างไร

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : ไม่ใช่ คือเขารับกันแล้ว อย่างที่สมาชิกอภิปรายคนที่สุดท้ายก็ให้ความเข้าใจแก่ผมแล้ว ให้แล้ว คือแปลว่าเขียนสั้น ๆ ไม่ต้องมีคำว่า “ข้าพเจ้าหรือผู้หนึ่งผู้ใด” คือขอเขียนทำนองเดียวกับรัฐธรรมนูญปี ๒๕๒๕ หรือ ๒๕๓๒ ไม่ต้องเขียนละเอียดอย่างกรรมการ

ขุนประเสริฐศุภมาตรา : แต่ผู้แปรรูปคินนักรวมขอจะข้อมความเข้าใจ.....

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เขาเป็นคนที่แปรรูปคินนักรวม ข้างเจ้าเข้าใจค้แล้ว คือว่าจะเขียนอย่างกรรมาธิการอย่างนั้นหรือจะเขียน ย่อ ๆ อย่างในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๕ หรือปี ๒๕๖๗ นี้ก็ตกลงกันแล้ว ขอให้ ระวังที่สุด ไม่ให้เสียประโยชน์ฝ่ายใด ข้างเจ้ามาในฐานะเช่นนี้ต้องเป็นกลาง

ขุนประเสริฐศุภมาตรา : ขอประทานโทษเพื่อข้อมความเข้าใจ ว่าเขาจะคืออะไร.....

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้างเจ้าข้อมแล้ว ใคร ๆ ก็เข้าใจกันแล้ว ที่นี้ว่าจะตั้งประเด็นง่าย ๆ ว่าเขาจะอย่างกรรมาธิการหรือจะเขียน อย่างแบบเก่า ผู้ใดเห็นว่าควรตามแบบของกรรมาธิการ โปรดข้อมขึ้น

ตมาชิกยกมือ ๒๐ นาย

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าจะเขียนอย่างแบบเก่า โปรดข้อมขึ้น

ตมาชิกยกมือ ๗ นาย

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เป็นอันว่าคงได้คำร่างของ กรรมาธิการ

๑๐.๑๘ น.

นายเทพม บัญศรี : ขอประทานโทษ คำปฏิญาณของกมนตรี ข้างเจ้าส่งสัย คือตามจรรยาบรรณทุกกันค่อนหน้าเขาไม่ออกชื่อ ในกนมา ให้ออกชื่อในหลวง ทั้ง ๆ ที่ปฏิญาณเฉพาะหน้าในหลวง ข้างเจ้าส่งสัยว่า จะเขาอย่างนั้นหรือว่าเขาอย่างที่เราทุกกันคานจรรยา

LIRT

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คือตกลงกันแล้ว ที่จริงตกลงกันแล้วคือใช้ตามกรรมาธิการ ที่ท่านสงสัยว่าไปออกชื่อได้หรือ ข้าพเจ้าอยากจะขอแก้ไขข้อสงสัยแต่ก็ได้ตกลงกันแล้ว ท่านสงสัยอย่างไรนักให้ชี้แจง

นายเกษม บุญศรี : ข้าพเจ้ารอโอกาสอยู่เหมือนกัน แต่ว่าเป็นอย่างนี้ไม่ถึงก่อนนี้ ก็นึกว่าเขาในหลักการได้ก่อน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ชัดเจนแล้ว ต้องเอาแบบกรรมาธิการหรือแบบเก่า ท่านสงสัยอย่างไร ข้าพเจ้าจะชี้แจง

นายเกษม บุญศรี : คือสงสัยว่าถ้าเราพูดกันต่อหน้า เราไม่ออกชื่อกัน ชื่อในหลวง แล้วมาออกชื่อในหลวงต่อหน้าพระพักตร์อย่างนี้ ตามธรรมเนียมของเราไม่ได้ทำอย่างนั้น

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คือแปรว่าเป็นพิธีการ คือต้องออกพระนามด้วย คือให้แน่นอน อย่างคำสาบานของอังกฤษ ผู้ไปแสดงก็ต้องฮัตเมเยสต์ คิงยอร์ช ที่อื่นเขาก็ต้องออกชื่อ รัฐธรรมนูญต่างประเทศตามที่อภิปรายไปแล้วก็ต้องออกชื่อ คิวินเฮมมินา แล้วก็ยูเวียนา เฮอริเมเยสต์ คิวินเวมเฮมมินา ยูเวียนา ต้องออกพระนามถึงจะขจัดคอหน้า แบบเป็นอย่างนี้ แต่เรื่องนี้ตกลงกันแล้ว ข้าพเจ้ายืนยันแจ่ม แบบแผนเป็นอย่างนี้ อังกฤษต้องมีเฮสต์ คิงยอร์ช เคียวน คอหน้าท่านองคมนตรีที่ไปปฏิญญาญาก็ไม่มีปัญหาอะไร เราตกลงกันแล้วในข้อนี้.

๑๐.๒๐ น.

นายเทพ โชติินุชิต : ในมาตรา ๑๕ ทวิ ข้าพเจ้าสงสัยว่าวิธีปฏิบัติการยังขาดจุดสัก ก่อนเข้ารับหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี จะต้องปฏิญญาญาคณะเฉพาะพระพักตร์พระมหากษัตริย์สัมมติว่าพระมหากษัตริย์อยู่ต่างประเทศแล้ว ก่อนเข้ารับหน้าที่ ถ้าหากว่าพระมหากษัตริย์ไม่ได้เสด็จมาประทับในประเทศไทยก็เข้ารับหน้าที่ไม่ได้ โปรดแดง.

LIRT

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เรื่องข้าพเจ้าแรงได้ ขอย่าง
ว่าเป็นผู้ไปรับตำแหน่งเลย กฎหมายที่ตราโดยผู้สำเร็จกิจการนามใช้เป็นกฎหมาย
ได้ เพราะนั้นผู้สำเร็จขณะนั้นก่แทนพระเจ้าแผ่นดิน ก็ต้องไปปฏิบัติหน้าที่
ผู้สำเร็จ เพราะฉะนั้นเห็นเค็มที่จะต้องออกชื่อ อย่างที่ข้าพเจ้าอธิบายเมื่อกัน
คือไม่ใช่จรรกักักคือผู้สำเร็จ คือจรรกักักคือพระเจ้าอยู่หัว คือผู้สำเร็จ
แทนได้

นายเทพ โชติณัฐิต : ถ้าอย่างนั้นจะไม่ได้คำว่า "อะเพราะ
พระพักตร์" ทำไม

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้ายินดีอธิบาย คือแปล
ว่าอะเพราะพระพักตร์คือแปลว่าต้องไปปฏิบัติหน้าที่ของท่าน คือไม่ใช่
ปฏิบัติหน้าที่อื่น คือฉะฉังการมีพัชการเป็นอย่างนี้ ถ้าใช้แบบอย่าง
คือเป็นอย่างนี้ คือไปยื่นต่อหน้าพระพักตร์ คือเป็นอย่างนั้นคือต่อหน้า
พระพักตร์ ประเดียงไปปฏิบัติงานลับหลังไม่ได้ ไม่ใช่อย่างนั้น ขอให้
ท่านเข้าใจ เอามาตรา ๑๖ เกอะ

เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ : "มาตรา ๑๖ ของกมนตรีพิน
จากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก หรือมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง"
มาตรานี้มีผู้แปรญัตติคนเดียวคือนายจงใจภักดี

นายจงใจภักดี : มาตรา ๑๕ เมื่อด่านหน้าข้าพเจ้าได้ไปด้อยไป
เพราะเห็นว่าเวลาไม่พอเพื่อช่วยเวลา ฉะนั้นมีเวลาจะพูดกัน ข้าพเจ้าใคร
จะขออภิปรายสักหน่อยที่ข้าพเจ้าเสนอว่าของกมนตรีจะได้เอ็ดสิทริมากเกินไม่
๓ ประการเท่านั้นที่ต่อออกก็สักจำนวนไป แต่ผู้ยื่นแปรญัตติมากมาย
ดงผู้แทน วุฒิสภา บัญญัติมากมาย ทั้งกมนตรีเราไม่พูดกัน ถึงแม้ว่า
เราจะบอกว่าเป็นพระราชอำนาจก็ยึดตาม เป็นการให้ท่านหนักพระทัยมาก
ทีเดียว สมมติว่าของกมนตรีแก่มาแต่ก่อน รัฐธรรมนูญก็ไม่พูดกันเรื่อง
กษัตริย์ภาพ ตามขอ เป็นไม้ เป็นเขื่อนกุดถึงทงตอ ก็เป็นของกมนตรี

คร โศก อย่างนรีผู้ว่าชอบกลอยู่ จึงขอเสนอว่าให้เติมให้ชัดเจนลงไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะโศกไม่หนักพระทัยในการที่จะให้ผู้นั้นผู้นี้ ออก ในหลวงมีพระคุณ ไม่มีพระเดช ไม่ขยาก็พระเดช เพราะฉะนั้นได้ ให้รอบคอบคิดว่า ไม่ควรไปคิดว่าขงคมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตายตา ออก มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง ชราภาพ ทูพถภาพ เป็นโรคคิดคั่งอย่างร้ายแรง เป็นบุคคลที่ไร้ความสามารถ หรือเสมือน ไร้ความสามารถและเป็นบุคคลที่ขงห้ามตามมาตรา ๘๐ แห่งรัฐธรรมนูญ ตามที่ข้าพเจ้าเสนอขึ้นทูลว่าท่านกรรมาธิการหรือสมาชิกเห็นใจว่าตั้งใจให้รัฐธรรมนูญรอบคอบจริง ๆ

หลวงประภอบนิตินสาร (กรรมาธิการ) : กรรผู้ช่อมใจสมาชิก ท่านพยายามจะรอบคอบ แต่ความรอบคอบของท่านกลายเป็นไม่รอบคอบขึ้นมา ตามที่กรรมาธิการร่างมานักเห็นว่ามี ๓ กรณี ที่ขงมณคร์พ้นจากตำแหน่ง คือให้เป็นสภาพของกรรมดา ตาออก เขาอยากออกเอง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ออกเพราะเห็นว่าท่านเห็นสมควรจะออกแล้ว แล้วถ้าเรื่องมีอย่างสมาชิกยกตัว อย่างมากก็ปล่อยให้พระมหากษัตริย์ ใช้พระราชวินิจฉัยว่าควรออกหรือยัง ถ้ามีอย่างท่านมาตรา ๘๐ ข้มมากไปแล้วจะผูกมัดพระมหากษัตริย์ว่าเขาจะออกอย่างนั้นๆ นะ อย่างนี้ไม่ได้เช่นมาตรา ๘๑ อภิจักริก็ไม่ได้เหมือนกัน ไม่มีในร่างของท่าน เพราะฉะนั้นก็ไม่ใช่ในกรณีที่ท่านจะทรงวินิจฉัยได้ ก็ได้โดยพระราชอำนาจใจแล้ว ถ้าเขียนอย่างท่านอภิจักริเขาออกไม่ได้ถ้ดบ้ตรงกันข้าม

๑๐.๒๑ น.

หลวงองค์คณาภิรักษ์ : ในเรื่องหม่มยั้งข้งใจอยู่ คือทำไมเราจะโยนความหนักใจให้แก่พระมหากษัตริย์ ท่านอาจะเกรงใจก็ได้ คนที่ไม่สามารถจะรับราชการได้ ก็คือได้ท่านอาจะไม่ต้องการเขาออก แล้ว

LIART

ในข้อข้อใจข้ออื่นหนึ่งคือมาตรา ๙๕ ที่มีบัญญัติห้ามบุคคลบางจำพวกไว้ เช่น เป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการประจำ ถ้าหากองคมนตรีเกิดไปรับตำแหน่ง รัฐมนตรีเขาก็ไม่ปรากฏในมาตรานี้ว่าต้องขาดจากองคมนตรี เราได้วางข้อห้ามเอาไว้ แต่เราไม่มีข้อบัญญัติว่าอย่างไรจึงจะขาดจากสมาชิกขององคมนตรี ขอท่านกรรมาธิการได้โปรดอธิบายด้วย อย่างไรก็ตามที่กระผมมีความเห็นว่าคุณจะได้เพิ่มเติมทำความเบาพระทัยให้แก่พระมหากษัตริย์ซึ่งผู้เสนอได้เสนอไว้อาจจะเขียนสั้น ๆ ว่ามาตรา ๙๐ แห่งรัฐธรรมนูญแล้วไม่ซ้ำกันเลย

พระยาอรุณการวิชัยพันธ์ (กรรมาธิการ) : ในการที่จะตีพิมพ์ปฏิกรณณ์ต่าง ๆ ดังที่สมาชิกผู้เกี่ยวข้องเสนอ ก็เป็นบุคคลที่มีโรคจิตต่อร้ายแรงกัก หรือเป็นบุคคลที่ไร้ความสามารถหรือเต็มอนไร้ความสามารถกัก เหตุเหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงที่ไม่แน่นอนอะไรเลย กรรมาธิการจึงเขียนไว้เฉพาะข้อเท็จจริงที่แน่นอนคือการตาย ถาออก ทันทกรณีใดที่ไม่แน่นอนก็อยู่ในข้อที่ว่าพระมหากษัตริย์อาจจะวินิจฉัยให้ออกได้แต่แต่พระมหากษัตริย์เห็นสมควร เท่าที่เขียนไว้ว่าเป็นโรคจิตต่อร้ายแรง หรือว่าเป็นคนที่ไร้ความสามารถ นี้ใครจะวินิจฉัยว่าโรคจิตต่ออะไรร้ายแรงหรืออะไรไม่ร้ายแรงใครจะรู้ได้แน่นอน และการเขียนไว้เช่นนี้ใครเป็นโรคจิตต่อเป็นพระราชธิดาหรือของพระมหากษัตริย์ที่จะให้ออกหรือไม่ให้ออก สมาชิกเมื่อทกลงด้วยว่าองคมนตรีจะเป็นรัฐมนตรีได้หรือไม่ อันนี้เราก็มบัญญัติอยู่แล้ว ของคมนตรีจะเป็นรัฐมนตรีไม่ได้ ทันทเมื่อต้องการจะให้ผู้ใดเป็นองคมนตรีหรือรัฐมนตรี คือเรื่องกรปฏิบัติเขาจะต้องตาชอกเดียวกันซึ่งมันไม่ไปตามที่กรรมาธิการเขียนไว้แล้วรัฐธรรมนูญ

๑๑.๓๐ 11.

นายของ โจภักดิ์ : ความจริงข้าพเจ้าตั้งใจดีจริงๆ ให้อบรมคอม
 แต่ก็จะอบรมหรือไม่อบรมนั้นแล้วแต่ความเห็นของท่าน ท่านกรมวิชาการ
 จะเห็นข้าพเจ้าไม่ในแง่ (เพ็ดสมิศักดิ์) ก็แต่ตั้งแต่มาชกทั้งหลายจะเห็นอย่างไร
 ข้าพเจ้าไม่ว่า เพราะว่าข้าพเจ้ามีหลักฐานและเหตุผลอยู่ว่าเราควรจะมีบัญญัติ
 ไว้ให้เหมือนกัน การร่างรัฐธรรมนูญเราจะยกใจมาตราใดมาตราหนึ่ง ที่
 อย่างอื่นเราได้ดูจะดัดกันเป็นห้วงงกฏท้ายฝั่งกรคือมาตราหนึ่งเรายกเว้นบุคคล
 นั้นบุคคลนั้น ไม่ได้เหมือนเราจะแบ่งชนวรรณะมากเกินไป ตัดกุกัดตรวจ
 กึงยังเป็นของกมนตรได้พึงเสียดูอย่างไรเป็นข้ เรือน กุกดกักได้ท่านบอก ว่าคนไว้
 ความสามารถหรือเหมือนไว้ความสามารถนั้นเป็นของที่ไม่แน่นอน ข้าพเจ้า
 ว่านั้น ในหลวงต้องทรงเห็นหรือของกมนตรก็ค้องเห็น คนเป็นบ้าหูตาก็ต้อง
 บอกว่ามีคนธรรมดาเป็นความจริง ข้ เรือน กุกดกัก ถ้าหากตาเรือกเป็นชน
 มาทีเดียว หรือเป็นผีในท้องก็ โอแค่กมอมแห่ง ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าควร
 จะมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

พระยาปรีชานฤเบศร์ : มาตราว่าถึงของกมนตรที่จะพัน
 ตำแหน่ง ท่านเมื่อท่านสมาชิกมีความจริงเท็จแล้วทำไมเขาคนข้ เรือน กุกดกัก
 มาเป็นของกมนตร ท่านมาตรา ๑๔ เราเขียนไว้ว่าให้เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย
 ทำไมไม่เขียนห้ามไว้เสียด้วยว่าในหลวงจะเลือกคนข้ เรือน กุกดกักไม่ได้ ให้
 ท่านตั้งได้โดยพระราชอัชฌาศัยจนกว่าจะทรงปลด ทำไมจะต้องจำกัดให้เขียน
 ว่าคนอย่างนั้นต้องออกอย่างนั้นต้องออก นั้นเป็นการขัดกันมาค่านที่หลังว่าห้าม
 ไม่ได้ในหลวงตั้งคนอย่างนั้นเป็นของกมนตร เมื่อเราบอกว่าเป็นไปตาม
 พระราชอัชฌาศัยก็ควรให้เป็นไปตามอัชฌาศัย ข้าพเจ้าน่าที่นำมาพดและก็ได้
 เงินเยชระะด้วยรู้สึกว่าคุณเราไม่ช่วยไว้ได้ในหลวงเสียเลย กัดไว้ในหลวง
 จะพึงเสียดูเสียใจเหลือเกิน ท่านเมื่อเขียนไว้แล้วของกมนตรจะตั้งออกเมื่อ
 ตาย ซึ่งเป็นของธรรมดา และตาออก เขาอยากออกก็ค้องให้เขาออก และ

นอกจากนี้พระบรมราชโองการที่จะให้ชอกกรวมอยู่ในราชอาณาชัย เราก็ควรระวังใจในหลวงว่าท่านคงจะมีเอาคนบ้างตามยศเป็นขบวนกุดถึงมาเป็นที่ปรึกษา เพราะฉะนั้นคนข้างข้างก็ต่างต่างขวาง ไม่ต้องไปจากคใจโดย

๑๐.๓๓ ๒.

หลวงอังคณาภิรักษ์ : ในการเจ้าชอกเหม็นชอกกันเมื่อไร ตอนที่เราเริ่มเข้าเราจะเอาใครก็ได้ส่วนการชอกบางที่ท่านอาจจะไม่ชอบ แต่อาจจะไม่ชอบ แต่ท่านจะเกรงใจ เรื่องเป็นอย่างนั้น ผิดต่างกัน การที่เราได้ชอกเป็นพระเดชหรือพระคุณชอกได้โปรดระดักในชอกแล้วจะว่าชอกกันอย่างไร ไม่เห็นชอกอะไร ตอนที่จะเอาเข้าเราไม่เอาเขาก็ไม่ก่อความเคียดเค้นให้แก่ใคร ส่วนการที่จะเอาชอกก็ บางทีก็เขายังรู้สึกว่าเขาจะรับราชการไปให้เขาชอก เพราะฉะนั้นการเข้ากับการชอกจะเปรียบกันไม่ได้ ไม่ใช่ว่าเราเกรงว่าพระเจ้าชอกหัวจะไม่เรียบร้อยนัยอย่าง เราเชื่อ เราถวายตามพระราชอาณาชัยในการชอกนั้น แต่เราอยากจะช่วยท่านได้เบาพระราชหฤทัย ชอกได้โปรดเข้าใจอย่าง

๑๐.๓๔ ๒.

พระยาอรรทการวิสัยพันธ์ (กรมราชกิจ) : ถ้าหากว่าเราจะเติมในร่างนี้ ตามที่ผู้ประมุขคดีเสนอแล้ว ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่าเหตุเหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงที่ไม่มีใครจะได้โดยแน่นอน ถ้าหากว่าจะเติมอย่างที่ท่านเสนอ เราก็ต้องเขียนต่อไปอีกว่า ให้ใครเป็นผู้ตัดสินในข้อเท็จจริงเหล่านี้ เหมือนที่ เราเขียนไว้ในกรณีที่สมัครขาดคุณสมบัติ เราเขียนไว้ว่าให้สมัครที่มีสิทธิจะไปร้องต่อศาลการรัฐธรรมนญให้เป็นผู้ขาดได้ นั่นคือต้องมีผู้ขาด ถ้าเราเติมอย่างท่านว่าก็ต้องเติมไปตั้งว่าใครเป็นผู้ขาด นั้นปล่อยให้มันไปตามพระราชอำนาจของมนตรีอยู่ในลักษณะที่ไว้ความสามารถหรือไม่

LIRT

เป็นโรคติดต่อหรือไม่ เหล่านี้เราควายให้เป็นพระราชอำนาจของท่าน โดยไม่
ต้องมีผู้คัดค้านข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าเราจะเดิมลงไปแล้วก็เห็นว่ามันจะมากความ

พระยาศรีธรรมราช : ข้าพเจ้าเห็นว่าเราได้อำนาจมา ๖ - ๗ แห่ง
แล้ว เห็นจะเองกันได้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : มีข้อเสนอล้างมติ เห็นจะ
พอทันที

นายจง ใจภักดิ์ : ข้าพเจ้ายังข้องใจ ขอเปิดอภิปราย

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าควรจะให้เปิดอภิปราย
ต่อไป โปรดชูมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือส่วนมาก

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าควรลงมติได้แล้ว
โปรดชูมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือส่วนมาก

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ส่วนมากเห็นว่าควรลงมติได้แล้ว

นายจง ใจภักดิ์ : ข้าพเจ้าขอให้ท่านประธานฯ อนุมัติให้แน่นอนเสียก่อน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้านับด้วยตัวเองแล้ว แต่
ท่านจะยืนยันก็ได้ และท่านก็ใช้สิทธิได้ ถ้าท่านลุกขึ้นมาเคียงบ่ากับข้าพเจ้า
จะให้โดยวิธีอื่น ถ้าท่านไม่คิดใจก็ลงมติได้ ข้าพเจ้าขอมติต่อที่ประชุม ผู้ใด
เห็นว่าควรจะให้ตามที่ผู้ประณัติ คือ นายจงใจภักดิ์ โปรดชูมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๓ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าควรคงไว้ตามร่าง
ของกรรมาธิการ โปรดชูมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๗ นาย

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ที่เห็นว่าควรแก้ไขตามผู้แปร
ญัตติที่ ๓ เดียง ผู้ที่เห็นว่าควรคงไว้ตามร่างของกรรมาธิการ ๑๗ เดียง เป็น
ต้นร่างได้ตามกรรมาธิการ ต่อไปมาตรา ๑๗ เดธาธิการ ๖ ข่าน

เดธาธิการสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : “ มาตรา ๑๗ การแต่งตั้ง
และถอดถอนข้าราชการในพระองค์ให้เป็นไปตามพระราชธัชยาศัย และ
ในกรณีใดที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งหรือถอดถอนให้องคมนตรี เป็นผู้
นามรับสนองพระบรมราชโองการ มาตรานี้มีผู้แปรญัตติ ๓ ท่านคือ นาย
เกษม บุญศรี พต. โท. พระยาเทพหัสดิน และขุนคงฤทธิศัษการ

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : แปรญัตติของคุณเกษม บุญศรี
ว่าด้วยถ้อยคำ

นายเกษม บุญศรี : ทงกรรมาธิการได้บอกจำแก้ไม่ได้ เพราะ
ฉนวนั้นเป็นถ้อยคำซ้ำๆไม่แก้

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้แปรญัตติไม่คิดใจ ทนต่อไป
คือ พต. ท. พระยาเทพหัสดิน และขุนคงฤทธิศัษการ

พต. ท. พระยาเทพหัสดิน : ในการแปรญัตติของตนข้าพเจ้าขอ
แทรกคำว่า “ ราชองครักษ์ ” ลงไประหว่าง “ ในพระองค์ ” กับคำว่า “ ให้
เป็นไปตามพระราชธัชยาศัย ” เมื่อแก้แล้ว คงอ่านได้ความว่า “ การแต่งตั้ง
และถอดถอนข้าราชการในพระองค์และราชองครักษ์ให้เป็นไปตามพระราช
ธัชยาศัย และในกรณีใดที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งหรือถอดถอนให้องคมนตรี
เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ” ข้าพเจ้าแปรญัตติเช่นนี้มั่วตัว
ประสงค์อยู่ ๓ ประการคือว่า ราชองครักษ์ คือว่าให้ทรงมีสิทธิเลือก
องครักษ์ ได้ตามพระราชหฤทัย ประการที่สองก็คือว่า ไม่ให้เป็นไปตาม
อารมณ์ของรัฐบาล ประการที่สามคำเน้นตามประเพณีเดิมของเราซึ่งเคย
มีอยู่ในสมัยรัชกาลที่ ๕ การที่จะให้ทรงเลือกตั้งราชองครักษ์ได้ตามพระราช
หฤทัยนั้น เพราะว่ราชองครักษ์เป็นตำแหน่งสำคัญ เป็นผู้บังคับองค์

พระมหากษัตริย์ เป็นผู้ถวายความจงรักภักดี แล้วจะต้องมาเพิ่มในทุกกรณีที่จะเป็นการเทิดทูนพระเกียรติยศและพระบรมเดชานุภาพ ของ พระมหากษัตริย์ ในหมู่ชนทั้งหลาย นึกความนิยมของปวงชนทั้งหลายมาถวายองค์พระมหากษัตริย์ เพราะฉะนั้นก็เป็นการสำคัญที่จะต้องถวายให้พระมหากษัตริย์ ทรงเลือกตามพระราชอัชฌาศัย และเป็นที่ย่างพระราชหฤทัย และไม่เป็นไปตามอารมณ์ของรัฐบาล แต่ในประการที่สามก็เพื่อค้ำเนินตามประเพณีเดิม และที่อย่าง เป็น ประเพณี ที่ปฏิบัติกันอยู่ในเวลานี้ โดยมากประเทศที่มีการปกครองโดยพระมหากษัตริย์ในระบอบรัฐธรรมนูญ แต่ว่าเขาจะมีในรัฐธรรมนูญของเขารึหรือไม่ ไม่ทราบ ประเพณีเดิมของเราในสมัยรัชชกาลที่ ๕ นั้นเริ่มต้นคิดเหมือนว่าตั้งแต่ข้าพเจ้าอายุได้สัก ๘ ถึง ๙ ขอบกั๋นพระเจ้าย้ายระเศเศ็จประพาศเมืองไทย ๒ มีม้องศรัทษ ๙ ท่าน น้อยยาขอ ๒ องค์ เป็นลูกข้าหัดจงเดิม ๒ คนที่เป็นผู้ทรงเลี้ยงดูใกล้ชิดสนิทสนมพระองค์มาแต่เด็กแต่คน้อยท่านเหล่านั้นได้เข้ารับราชการ เป็นราชองครักษประจำ และมืราชองครักษประจำชนค้อมาก็มีเจ้านายหลายพระองค์เห็นเครื่องแต่งตัวราชองครักษด้วยก็อยากจะเป็นราชองครักษบ้าง แต่ตำแหน่งราชการมทางอื่นอยู่ที่ใดทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งราชองครักษประเภทหนึ่งเรียกว่าราชองครักษพิเศษสำหรับพระองค์ใช้ด้วยในกรณีพิเศษแต่ก็มี โอกาสที่จะแต่งเครื่องราชองครักษได้ ส่วนราชองครักษมีชนในรัชชกาลที่ ๖ โดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้นำทหารบังคับกองพันขึ้นไปได้ มีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนมพระองค์สำหรับเป็นทางเชื่อมโยงพระมหากษัตริย์กับกองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพอากาศนี้เป็นประเพณีเดิม นับเป็นประเพณีของเรามาแต่เดิมจนถึงเปลี่ยนการปกครองปี ๒๔๗๕ พระมหากษัตริย์ทรงกระทำเอง ไม่ใช่มีคนมาถวายความแนะนำไม่มีใครสั่งตั้งต่อไปถวาย มีบ้างก็ในเรื่องคุย ๆ กันระหว่างพระมหากษัตริย์กับข้าราชการผู้ใหญ่บางคนก็คุ้นเคยสนิทสนมก็ทรงพูดว่าคนนั้นน่าจะเป็นได้คนนั้นน่าจะเป็น ได้ก็มีบ้างแต่ไม่ใช่ตามทางการ ถ้า

ตามทางการพระมหากษัตริย์ทรงใช้ตัวมาแต่โดยประเพณีที่ข้าพเจ้าเคยพบมาใน
 ประเทศเบดเยียมที่มีพระมหากษัตริย์ปกครองในระบอบรัฐธรรมนูญเหมือนกัน
 ก็เกือบจะเข้าใจว่าตำแหน่งราชองครักษ์เป็นการผูกขาดติดต่อกันของสกุลบาง
 สกุลเช่นสกุลเป็นตัวอย่างที่เป็นสมุหราชองครักษ์ จะเป็นโดยพระราชโองการ
 หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ ข้าพเจ้าไม่ทราบ ๆ แต่พฤติการณ์ที่เป็นอยู่เป็นราช
 องครักษ์ ที่มณฑลราชองครักษ์นอกจากบุคคลลักษณะตามที่ข้าพเจ้า
 ได้กล่าวแล้วราชองครักษ์ในยามสงคราม ที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นจอมทัพ
 อย่างของเราก็คงคล้ายกับของเบดเยียมราชองครักษ์ทำหน้าที่นอกจากทุกอย่าง
 สำหรับพระมหากษัตริย์แต่งตั้งเป็นคู่ใจพระองค์ผู้จงรักภักดีแล้วติดต่อดัง เพื่อ
 บังคับรักษาพระองค์ เพื่อหาทางที่จะเสด็จพระเกียรติยศพระบรมราชานุภาพ
 ทุกสถานแล้ว แล้วยังในสงครามในเจลาซัอมร์ก็เคยเห็นท่านเคาด์และท่าน
 บารอนซ์ของพระบาทสมเด็จพระมหาเด็กไม่ได้โดยเด็ดกำเนิดไปภทท
 ทุกแห่งอย่างองครักษ์ ถ้าจะให้มหาเด็กจะทรงใช้ก็ร่วมร่วมจนติดต่อดังเขียน
 คำตั้งอะไรต่ออะไรกับพระบรมราชโองการไปด้วย แม้ที่ผู้บังคับบัญชา
 กองพลเป็นผู้ไว้วางพระราชหฤทัยจริง ๆ แล้วตำแหน่งเผ่าก็เผ่า และพวก
 มหาเด็ก ยิ่งกว่านั้นถ้าท่านจะทำเนียบราชการของเบดเยียม ท่านจะ
 เห็นว่าตำแหน่งองครักษ์น้อยในรอยเลียดไฮน์ดี เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าก็คิดว่า
 ถ้าจะเติมคำอาราธนาองครักษ์เข้าไปก็คงจะไม่เสียความเพราะราชองครักษ์เป็น
 ข้าราชการในพระองค์

๑๐.๔๘ น.

พระยาสุวิศิษฐวราจา (กรมราชการ) : ข้าพเจ้าเองก็มีใจ
 ค้าย ๆ กับท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องการเดินช้อยอย่างนั้น ความมุ่งหมาย
 ข้าพเจ้าก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน ก็อย่าเท่าที่ได้ปรากฏตามข้อบัญญัติ
 ของมา ๆ ประเทศต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญของตุที่ใหม่ไม่ตองทอน แม่

รัฐธรรมนูญเบียดเบียนท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องเขาก็ไม่ได้เขียน แต่ข้าพเจ้า
 เชื่อกันว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่เราต้องปฏิบัติ คือการที่จะแต่งตั้งราชองครักษ์
 ธรรมดาแล้วอาจจะต้องเสนอต่อพระมหากษัตริย์ คือท่านทรงเห็นด้วยถ้า
 ปฏิบัติตามวิถีการอย่างนี้ก็ไม่เป็นเรื่อง แต่อย่างที่ว่าสมุหราชองครักษ์
 เบียดเบียน เขาใจว่าเขาถือประเพณีปฏิบัติกันมาก่อนแต่งตั้งก็ด้วยถ้าไปรด
 ก็ตั้งมา คือเขาให้แทนที่จะเสนอคนเดียวก็ค่อยปฏิบัติมา ถ้าเห็นผิดให้เด็ก
 เขาช่วยชี้ แทนที่จะเป็นคนเดียว กลับเขาเป็น ๒ คน ให้เด็ก แต่อันที่
 จะไปรดหรือไม่ไปรดนั้นก็อย่างที่ผู้สำเร็จราชการ ทำการแทนสำหรับตำแหน่ง
 สมุหราชองครักษ์มีขึ้นแล้วก็ต้องเป็นตำแหน่งที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แล้ว
 ดำหรับในทางปฏิบัติแล้ว ตำแหน่งสมุหราชองครักษ์ธรรมดาที่ก็จะต้องเสนอ
 เพราะฉะนั้นถ้าแม้ว่าเราถวายตามพระราชอัชฌาศัยแล้วก็จะเกิดเรื่องราว แล้ว
 ก็แล้วแต่อัชฌาศัยอย่างนี้เหมือนกัน วิถีปฏิบัติที่เขาทำกันในต่างประเทศ
 รัฐบาลเสนอมา ข้าพเจ้าก็เห็นด้วย ยังสงสัยถ้าเราจะได้ไประชดกับหลัก
 การ แล้วที่เราทำกันก็ไม่อยู่ในรัฐธรรมนูญ

๑๐.๕๐ น.

พล.ท. พระยาเทพหัสดิน : ในเรื่องรัฐธรรมนูญจะมีหรือ
 ไม่มีนั้น สำหรับข้าพเจ้าไม่มีความรู้และไม่เกี่ยวข้อง แต่ข้าพเจ้าขอเรียน
 ว่าข้าพเจ้าผู้คงชื่อนี้ ในเรื่องสมุหราชองครักษ์เป็นเรื่องพลอยไป ความ
 หมายที่ได้บัญญัติขึ้นไม่ได้หมายถึงสมุหราชองครักษ์ แต่ได้หมายถึง
 องครักษ์ทั่วไปทั้งสามประเภท คือราชองครักษ์ประจำ ราชองครักษ์เวร
 ราชองครักษ์พิเศษ ซึ่งได้เลิกกันแล้ว ถ้าไม่เราจะให้เด็กนายทหารคนสนิท
 ไม่ได้ แม้แต่ นายทหารยังให้เด็กทหารคนใช้ของตนเองได้ ทำไมจะไม่

LIRT

ให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือกคนใช้ของพระองค์ได้บ้าง และโดยทั่วไป พวกนายพลเขาก็มีองครักษ์ของเขาทุกคน และเขาก็เลือกของเขาได้ทุก ๆ คน แล้วเมื่อองครักษ์ของเขาตายเขาก็เลือกของเขาใหม่ได้ทุก ๆ คนเช่นมาแทน

จะขอยกตัวอย่างเช่นมากสักก็คือ ทนถชนมากได้ก็คือในสงคราม ฮิตลาดเมื่อมี ค.ศ. ๑๒๗๗ นั้น นายพลไปนาบารัคมีองครักษ์อยู่สองคน คนหนึ่งชื่อพันเอกบูอ์ และอีกคนหนึ่งชื่อนายพันถันน์ เมื่อขณะที่นายพลไปนาบารัค ทำการรบอยู่ที่สะพานฮารัดทริโปรด จนนายพลตกสะพานลงไป นายทหารองครักษ์ทั้งสองก็เขาร่วงกลุ่มตัวแทน จนนายพันเอกบูอ์ร่วงตกลงตาย

นายพันเอกถันน์ถูกบาดเจ็บ นายพลไปนาบารัครอดมาได้ นี่เป็นเหตุการณ์ในฮิตลาด ที่ทางฝ่ายเยอรมันในการรบที่ถันญ์ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๒๑๕

จอมพลบลูเชอร์ได้ทำการรบกับทหารม้าเกราะของนโปเลียน เมื่อจอมพลบลูเชอร์ตกจากหลังม้าก็รอดชีวิตมาได้ด้วยองครักษ์ โดยเขาวิ่งลงไปคล่องตัวบนร่างจอมพล ทหารม้าของนโปเลียนได้วิ่งข้ามไปโดยไม่รู้สึกตัว จอมพลจึงรอดตายมาได้โดยองครักษ์ บลูเชอร์วิ่งหนีตัวอยู่ได้

จนในวันที่ ๑๗ ได้ชนะที่วอเดอวูด นักเพราะองครักษ์มีความจงรักภักดีใครเล่าจะรู้ตัวได้คิดว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำมอมความไว้วางใจได้ ในที่นักมพระมหากษัตริย์เท่านั้นที่จะทรงเห็นว่าทรงมอมหมายความไว้พระราชหฤทัยให้แก่ผู้ใดบ้าง และพระองค์จะทรงเชื่อว่าผู้ใดจะดลชีพแทนพระองค์ได้บ้างแล้ว ก็ย่อมสมควรที่จะได้ถวายให้พระองค์ได้ทรงเลือกให้ผู้นั้นเป็น

๑๐.๕๓ น.

พ.อ. ชุมจันทร์ภูมิเวท : ความจริงควรเสนอแปรรูปคดีของท่าน เจ้าคุณเทพหัสดินน่าจะให้ แต่กระผมขอยกจะกราบเรียนในบางสิ่งบางประการที่กระผมเป็นข้อสังเกตคือว่าคนทรงเรื่องขณะนั้นในสมัยก่อนเป็นคนรับใช้

ของแม่ทัพนายกองหรือพระเจ้าแผ่นดิน ของครุฑก็คือนครกับไร่ไถ่ที่ดินนั้นเอง
 ก็มีดินดีสำหรับคอกขี้ควมหนักถกขี้ควมต่าง ๆ เป็นตุกตุ้ม ๒ ชิ้นสำหรับเขียน
 หรือความที่รับคำสั่งจากพระเจ้าแผ่นดิน หรือแม่ทัพเป็นผู้นำทัพ ส่วนซ้ายขยงยศ
 สำหรับเรียกม้าชวาก็ได้ทำเป็นเชือกมึงเขียนมัวต่อไป คือมันคล้าย ๆ อย่าง
 นั้น ทนต่อมาของครุฑนั้นยกเป็นตำแหน่งทมิเกลบริตชนคือเป็นซ้ายขยงยศอะไร
 ต่าง ๆ กัน ในภาคต่อมาปรการมันก็แปรมันไป คือของครุฑที่มาประจำอยู่
 กับนายทหารผู้ใหญ่ชั้นนายพลของพระเจ้าแผ่นดินก็ เป็นการแต่งตั้ง ถึงเกียรติใน
 การที่จะมามีพิธีรดของอะไรต่าง ๆ ของครุฑก็โดยมากก็ไปประจำอยู่ในเวลานั้น
 ที่ตั้งหนึ่ง ทนของครุฑของเราเมื่ออยู่เวลานี้ก็คิดเป็น ๓ อย่าง คือของครุฑเวร
 ของครุฑประจำ ของครุฑพิเศษอะไรเหล่านั้น ทนสำหรับของครุฑผู้ที่เป็นสมุห
 ราชของครุฑก็ชอบด้วยที่พระเจ้าแผ่นดินควรจะเลือกเอาเอง เป็นหัวหน้าใหญ่
 เป็นคนใกล้ชิดคือท่านต้องการใคร่ก็ควรจะเลือกเอาได้ หรือนายทหารประจำ
 กรมราชของครุฑชั้น นายทหารชั้นผู้ใหญ่โดยมากก็ขึ้นมาแล้ว ก็ชั้นนาย
 พันขึ้นไป ผู้ที่ทาส์พธัญยาชัยอาจจะขอรับมาทางรัฐบาล ทางรัฐบาล
 ก็จะอนุมัติได้ไม่ขัดข้องอะไร แต่สำหรับของครุฑเวรก็เป็นกันคนละ ๕
 หรือ ๓ มันก็แปลว่าเลือกจากนายทหารชั้นนายพันขึ้นไปซึ่งเป็นผู้บังคับหน่วย
 ทหารทั้ง ๆ ไป นอกจากนั้นเป็นชั้นนายพลก็ให้เกียรติมีซ้ายขยงยศเข้าเฝ้า
 พระเจ้าแผ่นดิน ทนสำหรับของครุฑเวรเหล่านั้นไม่ได้ไปอยู่ประจำพระองค์
 ท่าน เป็นแต่เวลาที่มีพิธีรดของ เช่นทอดกฐินหรือมีพิธีกำหนดใด ๆ หรือ
 ออกแขก ออกหรือต่าง ๆ นานา ของครุฑก็ออกหมายให้ของครุฑเวรนั้นไป
 ประจำหน้าที่ของครุฑชั่วคราว แต่งทหารที่จะให้เดออกคนทหารวังรัฐกทั่ว ๆ
 ไปก็ย่อมทำยากเหมือนกัน จึงมีนายทหารทุก ๆ คนก็ต้องเป็นข้าของ
 ในหลวงโดยทั่ว ๆ ไป เป็นมตบ้จายอยู่แล้ว แต่ถึงสำหรับในสมัยต่อมา
 ทหารก็ไม่ใคร่จะได้ใกล้ชิดในหลวงที่สุดนัก ยิ่งในระบอบประชาธิปไตยแล้ว
 ในหลวงท่านจะมายุ่งกับการบ้านการ เมืองหรือการทหารก็เป็นการ ยากเหมือน

กัน เพราะฉะนั้นการที่จะเอานายทหารให้เป็นราชองครักษ์นั้น สำหรับ
ราชองครักษ์เวรนั้นกระผมก็ไม่เห็นด้วย เพราะว่าเป็นการถ่ายทหารชั้นผู้
บังคับกองพันเช่นว่าของพันโท ๓ มหาดเล็กรักษาพระองค์ เราอาจจะหมิ่น
เวียนนายทหารที่มีความสามารถอะไรคนไหนมาจากที่ไหนที่ใดที่หนึ่งก็ตาม
มาเป็นผู้บังคับกองพันเช่นนี้เป็นต้น ก็หมิ่นเวียนสืบเปลี่ยนกันเช่นนั้น ไม่ใช่ว่า
จะมาประจำ ไม่ใช่พระเจ้าแผ่นดินต้องการคนชั้นนี้ยกย่องทำไม่ได้ ก็จำเป็น
จะต้องให้ทางรัฐบาลหรือทางกองทัพบกกองทัพเรือกองทัพอากาศเขาจัดแจง
แต่งตั้งกันเอง ดังนั้นเพื่อหมิ่นเวียนคนให้เท่าเทียมแก่ภาคทะเลและความเป็น
ไปตามเรื่องของเขา คนพวกนั้นก็สมควรที่จะยกย่องให้ศักดิ์สายยยงศ์เหมือนกัน
ท้าวรัฐบาลก็จัดพวกเหล่านั้นให้เป็นราชองครักษ์เวรโดยมีกำหนดระเบียบ แล้ว
พวกเหล่านั้นก็ไปคอยรับเฝ้าเพียงชั่วคราว ไม่ใช่ประจำตลอดเวลา เพราะ
ฉะนั้นกระผมเห็นว่าถ้าจะตราไว้ในที่นี้จะเป็นการดีมาก ผู้ปล่อยใจตามเรื่อง
เดิมจะดีกว่า

พล.ท. จีระ วิจิตสังคราม : สำหรับการแต่งตั้งราชองครักษ์
เราได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติราชองครักษ์ ซึ่งในนั้นบอกได้ว่าได้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งชั้น สมุหราชองครักษ์ชั้นมหาดเล็กในการรับใช้
องค์พระมหากษัตริย์ รับใช้ตามพระราชอัธยาศัยสำหรับการแต่งตั้งเท่าที่
ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันก็คือว่า การที่จะตั้งผู้ใดเป็นราชองครักษ์นั้นจะเป็น
ประเภทใดก็ตามที่ทางกระทรวงกลาโหมก็ตกลง กับ สมุหราชองครักษ์ก่อน ว่า
บุคคลผู้สมควรไม่สมควรแค่ไหน แล้วก็นอบให้เป็นหน้าที่ของสมุหราช
องครักษ์ก็ทราบบังคับทุกตัวจะสมควรเพียงใด เมื่อท่านได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ทรงเห็นชอบด้วยแล้ว ทางกระทรวงกลาโหมจึงจะได้ทำเรื่อง
เสนอผ่านไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคือไป
การปฏิบัติเท่าที่เห็นมาในขณะนี้ ก็คือเป็นการที่ทรงแต่งตั้งตามพระราช
อัธยาศัย แต่ว่าก็ต้องมีการเคยของอยู่บ้าง ทว่าทางราชองครักษ์ของ

LIART

มีการเกี่ยวข้องอยู่บ้างก็เกี่ยวกับมีความจำเป็นในบางอย่าง โดยที่ถ้าผู้ไป
 เป็นราชของครักษ์ประจำนั้น ก็คือจะมีการหมุนเวียนกันมา ถ้าหากว่าผู้หนึ่งไป
 ประจำอยู่ที่กรมราชของครักษ์เป็นการประจำแล้ว ในทางก้าวหน้าก็เป็นอยู่บ้าง
 ที่จำกัด เพราะฉะนั้นมีความจำเป็นว่าเมื่อถึงกำหนดก็มีความจำเป็นต้อง
 หมุนเวียนเขาทำงานนั้นเปลี่ยนเพื่อให้ผู้หนึ่งได้มาทำงานในหน้าที่ทหารจะได้ไม่
 หลงลืมแล้ว ก็หมุนเวียนอย่างนี้ ส่วนผู้ที่เป็น ราชของครักษ์เวรนั้น ในการที่จะ
 บรรลุผู้ใดนั้นก็มีการพิจารณากันว่า ในทางของทัณฑ์ไม่ให้เป็นการกระทบกระ
 เทือนโดยเหตุที่ว่าถ้าเราเขาในหน่วยนั้นถ้าเราเขาคิดผู้รองลงไปเป็นของครักษ์
 ทางทหารถือว่า เป็นเกียรติของตัว แต่หัวหน้าหน่วยนั้นไม่ใช่เช่นนั้นถือว่า
 เป็นการกระทบกระเทือนจิตใจด้วยเหตุเช่นนั้นก็มีการตกลงกัน เป็นการภายใน
 ดำหรับในระหว่าง สมุหราชของครักษ์และทหารได้มีหลักเกณฑ์อะไรบางอย่าง
 แล้วตลอดจนกระทั่งรายชื่อที่นำกรรมบังคับทุกเป็นการภายใน การปฏิบัติ
 เช่นนี้ตั้งแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แล้วแต่ข้าราชการอยู่แล้ว แต่มี
 ระเบียบการภายใน เพราะฉะนั้นเท่าที่เป็นอยู่อย่างนี้ก็ตรงกับมีความมุ่งหมาย
 แล้ว เพราะฉะนั้นจะได้ไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่จะได้หรือไม่ได้ก็สุดแล้ว
 แต่ดูภาวะเห็นสมควร แต่การตั้งนั้นให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ทันท่วงฝ่ายสนับสนุนผู้ประมุข
 เพราะขุนจ้านฯ เขาพูดค้านผู้ประมุข

นายเทพ โชติพันธุ์ : เมื่อทำท่านสนับสนุน คืออภิปรายในทางไหน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คือว่า ข้าพเจ้าฟังอยู่เป็นนาน
 ก็พูดอยู่กลาง ๆ ซึ่งจะให้เขาค้านผู้ประมุข คือท่านชี้แจงไปกลาง ๆ ข้าพเจ้า
 ไม่รู้ว่าท่านจะไปทางไหน แต่ท่านสนับสนุนผู้ประมุขก็ทำได้

๑๑.๐๕ H.

หลวงอังกณานุกรม : กระผมขอตั้งมั่นแน่วแน่ในฐานะปฎิบัติ ตามที่ได้ฟังคำอธิบายของครุฑก็จะเป็นอย่างดีไว้ก็ตาม กระผมเข้าใจว่าเป็นผู้ที่รักษาพระองค์พระมหากษัตริย์ ก็ด้วยเหตุนี้ผมมีความเห็นว่าควรจะถวายพระราชอำนาจให้ท่านทรงเลือกเองตามอัธยาศัย ก็มีขอพระราชทานในพระองค์ ก็ปล่อยให้เป็นพระราชอำนาจ กระผมก็การไปเกรงอำนาจรัฐบาลไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ความจริงราชของครุฑถ้าถูกว่าข้าราชการในพระองค์หลายตำแหน่งทีเดียว จึงเห็นว่าควรจะถวายอำนาจนั้นให้แก่พระมหากษัตริย์แล้วเราก็ยอมรับแล้วว่าพระมหากษัตริย์เป็นจอมทัพ ก็แม้แต่เพียงนายพลหรือนายพันก็มีดีที่ที่จะเลือกนายทหารคนสนิทของตนเองได้ ก็ถ้าในพระมหากษัตริย์จึงไม่ให้ ถึงแม้ว่าท่านจะทรงเลือกเองก็ก็ต้องมีผู้รับผิดชอบพระราชโองการเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้กระผมจึงมีความเห็นว่าควรจะได้ให้พระมหากษัตริย์ให้ทรงเลือกราชของครุฑ แต่อยากจะทำเรื่องขอพระราชทานว่าอะไรไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญต่างประเทศแล้วเราจะบัญญัติ รัฐธรรมนูญไทยไม่ได้ อยากจะให้เลิกความคิดอันนี้เสีย

พระยาอรุณการวิชัยนิพนธ์ (กรมราชการ) : กรมราชการก็รู้สึกเห็นใจท่านผู้ปฎิบัติเป็นอันมาก โดยที่พวกเราไม่ใช่ว่าเดียวกัน ถึงได้ที่จะถวายพระมหากษัตริย์ก็ถวาย แต่ปัญหาที่มีว่าจะกระทำเช่นนั้นเป็นการชอบหรือไม่ กรมราชการได้พยายามดูแบบอย่างต่างประเทศเขา ได้พิจารณาดูเหตุผลว่าทำไมเขาไม่เขียนได้ รัฐธรรมนูญต่างประเทศที่มีพระมหากษัตริย์ต่างประเทศก็เขียนได้ว่า ในการตั้งข้าราชการในพระองค์นั้นให้เป็นไปตามอัธยาศัย แต่ไม่ได้เขียนราชของครุฑเลย ทั้งนี้เพราะเหตุว่าหลักใหญ่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่รัฐบาลจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหาร ราชการแผ่นดิน หลักในการบริหารราชการ แผ่นดินนั้น เป็นข้อสำคัญเหลือเกินที่รัฐบาลต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการจะถวายความปลอดภัยแก่พระ

LIART

เจ้าแผ่นดินนั้นเป็นหน้าที่สำคัญหนึ่งของรัฐบาลทีเดียว เพราะเหตุนี้จึงไม่
 เห็นได้ว่า ให้พระมหากษัตริย์ทรงตั้งราชองครักษ์ได้ตามพระราชอัชฌาศัย
 เพราะถ้ารัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบในสิ่งอื่น แต่จะให้คนอื่นไปตั้งราชองครักษ์
 พกเป็นเรื่องที่รัฐบาลจะต้องหนักใจเป็นอันมาก เพราะตัวรับผิดชอบอยู่ แต่
 คนที่จะมาบริหารนั้น รัฐบาลไม่ได้แต่งตั้งคนที่จะมาบริหารนั่นเอง เราอย่า
 ตมว่ามาความรับผิดชอบ ๒ ตอน ตอนแรกคือการแต่งตั้งข้าราชการในพระองค์
 ให้เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย ที่เราได้เขียนไว้ว่าให้องคมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบ
 พระบรมราชโองการ เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเราใส่ราชองครักษ์ไปในมาตรา
 ก็แปลว่าการรับผิดชอบของพระบรมราชโองการนั้น ของคนตรีก็เป็นผู้รับผิดชอบของพระ
 บรมราชโองการด้วย ด้วยเหตุนี้การตั้งราชองครักษ์ให้เป็นไปตามพระราช
 อัชฌาศัยด้วยการรับผิดชอบของพระบรมราชโองการก็เป็นหน้าที่ขององคมนตรีที่จะ
 รับผิดชอบของพระบรมราชโองการแต่ก็เห็นอันว่ารัฐบาลไม่มีผู้รับผิดชอบใน
 ส่วนนี้เลย ฉะนั้น การที่รัฐธรรมนูญต่างประเทศเขาไม่ได้เขียนไว้ก็คง
 เป็นเนื่องด้วยเหตุนี้

รัฐบาลถือว่าผู้รับผิดชอบ ผู้หนึ่งก็มีหน้าที่จะต้องเกี่ยวข้องใน
 เหตุการณ์นั้น จะให้แต่ความรับผิดชอบ ส่วนหน้าที่ในการควบคุมไม่ห้ามด้วยก็
 ย่อมเป็นไปได้ การวินิจฉัยเห็นว่าควรที่จะเติมไปนั้นก็อาจจะเติม แต่
 ขัดกับหลักสำคัญในเรื่องการรับผิดชอบ

พระยาสุรศักดิ์มนตรีพิลาศ : ตามที่พูดกันมาเมื่อครั้ง
 ราชองครักษ์จำแนงออกเป็น ๓ ประเภท คือประเภทที่ ๑ ได้แก่ราชองครักษ์
 ประจำ ประเภทที่ ๒ ได้แก่ราชองครักษ์เวร และประเภทที่ ๓ ได้แก่ราชองครักษ์
 พิเศษ ถ้าหากว่าราชองครักษ์เวร หรือราชองครักษ์พิเศษไม่ได้เกี่ยวข้องกั
 การถวายความปลอดภัยแล้ว กระผมจะไม่กล่าวถึง ในที่นี้ขอจะแยก
 ราชองครักษ์ที่อยู่กับเจ้าแผ่นดินอยู่เสมอ ๆ ซึ่งคนจำพวกนี้สมควร
 อย่างยิ่งที่ให้เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย โดยเหตุนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความ

จงรักภักดีต่อพระเจ้าแผ่นดินอย่างแน่วแน่ ถ้าหากทำให้คนอื่นเสียใจ ก็จะเป็น
 การหนึ่งอย่างไรก็ได้ว่าจะเลือกคนที่ซื่อสัตย์เสมอไป ตัวอย่างที่เด่นชัดมาซึ่งอยู่
 คาโรงศาสดายู่เจ็ดตามเป็นภรรยาฉันเองอยู่ เพราะฉะนั้นการที่จะคำนึงถึงใน
 ซอนนี้ ควรจะคำนึงถึงเหตุการณ์ที่ล่วงเลยมานี้ ซอนที่ท่านสมาชิกผู้หนึ่งกล่าว
 ถ้าหากว่าไม่ให้รัฐบาลเลือกให้ รัฐบาลก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ข้าพเจ้าอยากจะ
 ตามว่าเรื่องที่เกิดขึ้นมาใครจะต้องรับผิดชอบ รัฐบาลใช่หรือไม่ ต่อมาอีกหลาย
 รัฐบาลจึงได้รู้ข้อบกพร่องมา แล้วออกอย่างหนึ่งไม่ควรมองถึงต่างประเทศมากนัก
 อย่างที่ท่านผู้หนึ่งได้กล่าวมาแล้ว ก็อาจจะไม่เหมาะกับประเทศของเราได้
 เราเอาความเหมาะสมของประเทศเรามากกว่า แต่โดยที่เราร่างขึ้นสำหรับ
 ประเทศไทยซึ่งมีตัวอย่างมาแล้ว เพราะฉะนั้นอย่าไปคำนึงให้มากนัก สรุป
 ความแล้วข้าพเจ้าอยากจะแยกตามที่ได้ฟังมา อยากจะแยกองค์ประกอบโดยที่
 จะต้องตั้งองค์กรักษ์ให้พระมหากษัตริย์ทั้งเลือก และแต่งตั้งเองถ้าหากว่า
 ความเข้าใจของข้าพเจ้าไม่ผิด

พล. ท. พระยาเทพหัสดิน : ข้าพเจ้าอยากจะชี้แจงให้ท่านผู้
 เสนอสนับสนุนให้เข้าใจสักหน่อย.....

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : อย่างนั้นต้องรอบประเดี๋ยว เพราะ
 ว่าเวลานี้เป็นผู้สนับสนุนผู้แปรญัตติ ให้คุณเทพฯ เขาก่อน

๑๑.๑๓ น.

นายเทพ โชตินุชิต : ข้าพเจ้าขออธิบายที่จะต้องสนับสนุน
 กรมราชการ ทั้งเพราะความไม่เข้าใจ เพราะว่ากรมการปกครองระบบ
 ข้าพเจ้าฟังในสภามานานแล้ว รู้สึกว่าระหว่างพระมหากษัตริย์กับรัฐบาล
 โดยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องสำคัญเหมือนกัน ข้าพเจ้าเห็นใจผู้เสนอ
 และข้าพเจ้าเข้าใจว่าแต่เป็นความประสงค์และข้าพเจ้าเข้าใจว่าสมาชิกสภา
 ทั้ง ๔๐ คนก็คงมีความประสงค์เช่นกัน ก็ต้องการถวายพระพรว่าท่านกษัตริย์

LIRT

เราจะถวายเป็นบุญก็ได้ แต่ว่าบุญหากถ้าจะถวายเป็นบุญแก่พระองค์หรือเปเลา และเป็นบุญแก่พระองค์หรือไม่ จะเกิดปัญหาแก่ประเทศชาติหรือไม่ เป็นเรื่องที่น่าคำนึง ข้าพเจ้าเองมีความจงรักภักดีไม่น้อยกว่าผู้อื่น แต่ว่าในระบอบนี้จำเป็นที่จะต้องให้รัฐบาลมีอำนาจบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าหากว่าการรับผิดชอบแต่เพียงรัฐบาลแต่อย่างเดียวยังไม่ดี รัฐบาลแต่บ้านเมืองไปไม่รอด โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์นี้ถ้ารัฐบาลแยกพระมหากษัตริย์ในกรณีที่เราแยกกันอยู่นั้น เราเกรงที่ว่าราชวงศ์จะไปเป็นได้สักของรัฐบาล ทำลายพระมหากษัตริย์ ถ้าหากว่าเราเช่นระแวงเช่นนั้นบ้านเมืองไปไม่รอดเมื่อเกิดเหตุมาในขณะหรือต่อ ๆ ไปได้เกิดเช่นอย่างไร บ้านเมืองจะเป็นอย่างไร รัฐบาลจะต้องรับผิดชอบ ท่านเห็นหรือไม่ว่าที่เกิดเหตุแล้วจะเป็นอย่างไร รัฐบาลต้องกระเด็นและต้องเงยไปแค่นั้น นี่เป็นอุทาหรณ์ที่อ้างว่า รัฐบาลจะต้องรับผิดชอบ รัฐบาลจะต้องเป็นผู้ส่งต่อว่าผลแห่งการกระทำนั้นเป็นอย่างไรเห็นไม่พ้น ใครทำก็จะต้องรับผิดชอบกัน คือให้พระมหากษัตริย์ทรงเดือดเอง สมมติว่าเกิดเหตุเช่นชนท่านจะไม่รับผิดชอบต่อพระมหากษัตริย์ เราให้องคมนตรีรับผิดชอบ เพราะว่าองคมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบ ข้าราชการในพระองค์มีองค์กษัตริย์เกิดเหตุขึ้นแล้วรัฐบาลบอกว่าข้าพเจ้าไม่ทราบ ท่านรับผิดชอบเอง เพราะเมื่อเป็นรัฐบาลแล้วเรื่องของคนที่ ๑๒ ล้านแล้วจะต้องรับผิดชอบนั้นจะเป็นการแยกความผิดของรัฐบาล ราษฎรทั้งหลายจะเดือดร้อนถ้าหากมากอดคอกันคิดว่าอย่าให้เราต้องรับผิดชอบ เพราะว่าระบอบประชาธิปไตยพระมหากษัตริย์ต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองให้น้อยที่สุด นั่นเป็นวิธีของระบอบนี้ขอให้รัฐบาลฝ่ายเดียวเป็นผู้รับผิดชอบ มีดังนี้ขู่เหิงข้าพเจ้ามีความเห็นอย่างนี้

พล. ท. พระยาเทพหัสดิน ณ อยุธยา : ข้าพเจ้าอยากจะแจ้งให้ท่านผู้สนับสนุนเมื่อนั้นให้เข้าใจสักหน่อยว่าราชองค์กษัตริย์ทั่วไปทุกประเภทตั้งแต่ราชองค์กษัตริย์ประจำ ราชองค์กษัตริย์พิเศษ ราชองค์กษัตริย์แคว้น มีหน้าที่

LIART

เหมือนกันหมด ในเวลาที่เขาประจำการในตำแหน่งประจำของครุฑยิว
แต่ถ้าราชของครุฑยิวประจำเขาประจำอยู่เสม็ด ส่วนราชของครุฑยิวเขาประจำ
ตามเวรของตน และในเวลาที่เขาบวชเต็มเจ้าพระเจ้าอยู่หัวเสด็จแปรพระราช-
ฐานไปอยู่ตามหัวเมืองต่าง ๆ ผู้บังคับกองพันหรือผู้บังคับกองทหารในต้นนั้นเป็น
ราชของครุฑยิวเวรทำหน้าที่ร่วมกับราชของครุฑยิวพิเศษเสด็จราชดำเนินออกทำ
หน้าที่ราชของครุฑยิวร่วมกับประจำ มีหน้าที่เหมือนกันหมด ไม่มีใคร เพราะ
ฉะนั้นหน้าที่เดียวตั้งแต่พระองค์เสด็จเหมือนกัน แต่ถ้ามารเลือกเห็นตัวบุคคล
เข้าประจำตัวราชของครุฑยิวทั้ง ๓ ประเภทก็จะต้องถวายไฉนเป็นพระราชอำนาจ
โดยเฉพาะ ที่มีความรับผิดชอบของรัฐบาลว่าถ้าหากว่าพระเจ้าอยู่หัวจะ
ทรงแต่งตั้งราชของครุฑยิวตามพระราชอัชฌาศัยแล้วรัฐบาลจะไม่มีส่วน แต่รู้
เห็นด้วย จะรับผิดชอบแต่อย่างไรได้ ซอนซาฟเจ้าตบว่าถ้าท่านจะจ้างแขก
หรือคนไทยเป็นยามรักษามัน ท่านอยู่ในบ้านเกิดถูกผู้ร้ายปล้นลักดีหรือ
ทำอันตรายฆ่าท่านก็ดี รัฐบาลพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อไร ถ้าหามีรักษา
ความปลอดภัยของประชาชน รับผิดชอบอยู่ด้วยนึ่งคำ ถ้าท่านจ้างใครมาเช่น
แจ็ก แกรง ผัวง เมื่อเกิดเหตุที่บ้านรัฐบาลก็รับผิดชอบด้วย ฉันทิพรหมทา-
กษัตริย์ทรงเลือกราชของครุฑยิวตามพระราชอัชฌาศัย เมื่อมีเหตุการณ์แล้ว
รัฐบาลก็เห็นความรับผิดชอบไม่พ้น ในกรณีที่มีท่านสมาชิกฝ่ายค้านคนหนึ่ง
บอกถึงเรื่องที่เขาว่าจะมีคนเขาเป็นเสด็จพระมหากษัตริย์ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่
พูดลำบาก รู้ดีที่จิตใจของใจมาก แต่นักก็เคยมี ขอให้ข้าพเจ้าพูดว่าใคร
มันเคยมีเหมือนกัน เพราะฉะนั้นถ้าทรงเลือกเองก็จะดีผลดี เพราะจะได้มี
ราชของครุฑยิวที่รักษาหน้าที่จตุรตถ์ฯ) บางคนรู้สึกรังเกียจเครื่องหมาย
ราชของครุฑยิวก็ มี สำหรับตัวข้าพเจ้าเองเคยรู้สึกในบางครั้งบางครั้งเหมือนกัน
แต่มีเครื่องปลอบใจตัวเองก็มี คือเครื่องหมาย จ.ป.ร. ถ้ามีเครื่องหมาย
อย่างนี้รู้สึกดีที่จิตใจของ เพราะฉะนั้นอยากขอให้ราชของครุฑยิวเสด็จ รุ่งดี

คะฉัตติยวงวาราชองครักษัประคอบด้วยบุคคลที่ไว้วางใจความจงรักภักดี และพร้อมที่จะมอบกายถวายชีวิตทุกเมื่อทุกขณะ

๑๑.๒๐ H.

พต.ร.ต. เด็ก สุमित ร.น. : ในเรื่องราวของครักษัข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่จะได้เข้าไปตั้งที่ผู้ประมุขได้ประมุขคดีไว้ เพราะเหตุ ๓ ประการด้วยกัน คือรัฐบาลย่อมต้องมีการรับผิดชอบในองค์พระมหากษัตริย์เสมอไป และทั้งนั้นจะเปรียบว่าราชองครักษัเป็นแขกยามักหาใช่ไม่ ในการนี้จึงจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องมีสิ่งอยู่ด้วยในการที่จะเลือกข้าราชการจะเป็นประเภทใดก็ตาม แต่ก็ตามที่มีอำนาจผู้หนึ่งอธิบายไว้แล้ว การเลือกเป็นการปรารภประณอมระหว่างรัฐบาลกับพระมหากษัตริย์ รัฐบาลมิได้เลือกตายตัวเข้าไปเลย จะเป็นผู้ใดคนหนึ่งไปรักษาหรืออะไรต่าง ๆ กับพระมหากษัตริย์ จึงเลือกบุคคลเหล่านั้น แล้วก็เป็นปัญหาที่จะหาไปไม่ได้ ที่ว่ารัฐบาลย่อมต้องมีสิทธิอยู่บ้าง เพราะเหตุว่าจะต้องรักษาองค์พระมหากษัตริย์ให้ปลอดภัยอยู่ตลอดระยะเวลา

ที่ข้อ ๒ ได้มีผู้แปร ได้เสนอเหตุผลในกรณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของราชองครักษั อันนั้นเป็นข้อการที่อ้างไม่ถูก เพราะเหตุว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้แปลว่าผู้ตั้งเสียไป เพราะเหตุว่าท่านผู้เสนอทราบคิในประวัติต่าง ๆ เช่น รัชชเชยเป็นต้น ทหารมหาดเล็กกบฏของพระองค์นั้น ไม่ได้แปลว่าเราเด็กทหารเสีย เพราะเหตุว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเราไม่ถือเป็นหลักใหญ่

เหตุการณ์ ๓ ซึ่งถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุด ซึ่งท่านผู้พิจารณาคือ ถึงเมืองศพระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งเป็นจอมทัพอยู่ที่พระองค์ท่านมิได้ทรงลงไปบัญชาการโดยสมบูรณ์ คือท่านมิได้สั่งการเองคือไม่รู้จำใคร เป็นใคร เพราะฉะนั้นท่านจะรู้ได้อย่างไรว่าใครดีใครไม่ดี นอกจากอำนาจบางชนิดเสนอหรือวงเต็น เพราะฉะนั้นรัฐบาลจึงถือเป็นข้อการ

LIRT

ที่จะหาบุคคลเช่นนายทหารที่มีความชำนาญชำนาญดีที่รัฐบาลรู้สึกว่าจะมีความสามารถดี ซึ่งรัฐบาลหรือรัฐมนตรีของกระทรวงนั้น ๆ หรือผู้บังคับบัญชาชั้น ๆ เห็นว่าบุคคลคนนั้นต่อไปในอนาคตจะเป็นนายทหารผู้ใหญ่ได้ก็พยายามแนะนำชักจูงให้ไปเป็นราชองครักษ์ เพื่อให้องค์พระมหากษัตริย์ได้ทรงรู้จักบุคคลเหล่านั้นเสีย ต่อไปในอนาคตเป็นแม่ทัพนายกอง องค์พระมหากษัตริย์จึงจะได้รู้จักคนนั้นดีเสียเป็นอย่างไร แต่ออกสั่งการไว้ว่าพระราชหฤทัยได้งายหมอบ เพราะฉะนั้นจึงเป็นหลักสำคัญที่สุดในการที่จะได้รัฐบาลมีตัวตนเห็นด้วยในการที่จะแต่งตั้งราชองครักษ์ เพราะเหตุว่าผู้บังคับบัญชาของเราผู้ใดคนหนึ่งใดเป็นคนหลักแหลม หรือถ้าจะเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ ในอนาคตได้ก็จำเป็นเพื่อให้รู้จักพระมหากษัตริย์ จะชอบพอหรือไม่ชอบพอก็ดังแต่จะทรงโปรดเกล้า ๆ แล้วต่อไปจะได้เป็นผู้บัญชาการทหารบก หรือทหารเรือ หรือทหารอากาศก็ได้ พระมหากษัตริย์ก็จะทรงทักท้วงได้ นี่เป็นจุดสำคัญที่สุดที่ข้าพเจ้าเห็นว่าควรที่จะไว้ค้ำม้ว้งของกรมราชการ และไม่ควรระเปลี่ยนแปลงอย่างไร

๑๑.๒๕ น.

น.อ. เลื่อน ศรีภักษ์วิเศษ ร.น. : ข้าพเจ้าขอตั้งมั่นแน่วแน่ปฏิบัติของท่านสมาชิกผู้เกียรติ คือเจ้าคุณเทพหัตถิน ที่ขอว่าตั้งมั่นแน่วแน่ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นดกมือในการเลือกราชองครักษ์ทหารเรือ ในฐานะที่เป็นเลขาธิการเสนาบดีกระทรวงทหารเรือมา ๕ พระองค์ และรักษาประวัติของนายทหารเรือด้วย ถ้าดูตามร่างที่กรมราชการร่างนี้ ดูเหมือนว่าพระมหากษัตริย์ไม่ประสงค์ที่จะทรงเลือก ราชองครักษ์ ของพระองค์ ข้าพเจ้าขอรับฟังสภาพว่าราชการบ้านเมืองเมื่อกายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของข้าพเจ้าไม่ทราบดี และอยากจะถามเรียนที่ประชุมนี้ ไท่ทราบว่ามีในกาลครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ขอประทานโทษ สมเด็จพระปกเกล้าฯ เสด็จเรือพระที่นั่งจักรี ผู้บังคับการเป็นราชองครักษ์ แต่คนเรือคือ นาวาโท พระ

แผ่นดินจักร ไม่ได้เป็นราชวงศ์จักรี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
 เจ้าพระยาวกรมราชแพเป็น สมุหราชวงศ์จักรี ให้พระแผ่นดินจักรเป็นราช-
 ของจักรีวงศ์ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นราชวงศ์จักรีอย่างนี้ ทรง
 แต่งตั้งเอง นิสิตหนึ่งในการเลือกราชวงศ์จักรีแต่ก่อนนั้นเสนาบดีได้ทรงเลือกเอง
 ผู้รู้การเก่า ๆ ย่อมทราบว่าเสนาบดีกระทรวงกลาโหมก็ดี เสนาบดีกระทรวง
 ทหารเรือก็ดี ถ้าไม่เป็นชาวในหลวงก็เป็นพี่ทาน้องท่านเป็นต้น เป็นคนที่ทรง
 ใจกว้างใจให้ทรงเลือกได้ แต่เดี๋ยวนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเปลี่ยน
 กัน ๓ เดือนทั้งนี้ ๔ เดือนทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมก็หาหรือ
 ผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ผู้บัญชาการกองทัพเรือ ผู้บัญชาการกองทัพบก
 เลือกขึ้นมาในการเลือกราชวงศ์จักรีนั้น ได้มีเป็นอยู่แล้ว ซึ่งท่านทั้งหลายย่อม
 ทราบบว่าราชวงศ์จักรีบางคณะเรื่องเกิดขึ้นด้วยฟังคำพิพากษาต่อไป การที่
 เป็นเช่นนี้หมายความว่าพระมหากษัตริย์ไม่มีอำนาจ หรือสิทธิที่ทรงเลือกเอง
 แล้วแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ๆ ก็หาหรือผู้บัญชาการกองทัพบก ผู้
 บัญชาการกองทัพเรือ ผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ซึ่งพอรู้แต่ถึงกับใคร
 ขึ้นมา พระเจ้าชัยหัวก็ทรงเอาใจข้างเคียงเสมอ เป็นการที่ไม่ได้โดยอำนาจ
 เลือกราชวงศ์จักรี ทนข้าพเจ้าก็ต้องการให้โดยอำนาจให้พระองค์ทรงเลือก
 อย่างพระปกเกล้าฯ เคยทรงเลือก หรือรัชกาลที่ ๕ เคยทรงเลือกแล้ว ข้าพเจ้า
 เห็นว่าเป็นการปดอภัยเป็นอันมากด้วย

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ไม่มีใครอภิปรายในทางค้าน
 ผู้ประมุขก็ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอให้ลงมติ คือเรื่องนี้ที่จริงก็เป็นเรื่อง
 ต่ำกว่าอยู่ เพราะฉะนั้นท่านเข้าใจคืออยู่ข้างว่าเป็นของเล็กน้อย ก็คือฟัง
 อภิปรายกันมาเป็นการสมควรแล้ว ผู้ใดเห็นว่าควรแก้ไขก็ตามกับผู้ประมุขที่
 โปรดข่มอชณ

สมาชิกยกมือ ๑๗ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรดข่มอชณ

ต่อมาชกยกมือ ๗ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เป็นอันเพิ่มตามผู้แปรญัตติ
ส่วนที่จรวางเขียนว่าอย่างไร กรรมการว่าอย่างไร

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เกิดมีปัญหาข้าพเจ้าจะข้อม
ความเข้าใจที่จะให้เพิ่มคำอ้างอิงครั้งที่ลงในต้น เป็นองค์มนตรี รับสนองพระ
บรมราชโองการ

พลโท พระยาเทพหัสดิน : ฉะเพาะที่เกี่ยวข้องกับราชองค์มนตรี
เป็นองค์มนตรี หรือจะเป็นสมุหราชองค์มนตรีและรัฐมนตรี ข้าพเจ้าไม่ขัดข้อง
ขอให้ทรงเลือกตามพระราชอัธยาศัยแก่ด้วยกัน จะให้ใคร เป็นผู้รับสนอง
ข้าพเจ้าไม่ขัดข้อง

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้าบอกแต่ว่าเป็นเรื่อง
สำคัญ ผู้รับสนองพระบรมราชโองการบางคนยังคิดใจสงสัยอยู่ เช่นผู้สนับสนุน
ต้นบางคนเมื่อครั้ง ผู้รับสนองพระบรมราชโองการควรเป็นรัฐมนตรีหรือ
องค์มนตรี คุณผู้ชกชวว่าอย่างไร

นายสุวิชัย พันธุ์เกษมฐิติ (กรรมการ) : ในเรื่องแปรญัตติ
จริงอยู่ เมื่อเราเริ่มแปรญัตติแต่ที่ประชุมอาจจะตกลงปรองคองกับเจ้าของ
ผู้แปรญัตติได้ ยกตัวอย่างจะให้รับผิดชอบกับเอาใจไว้รคสองก็เข้ามাত্র ๓๒๐
ถ้าหากว่าที่ประชุมตกลงมีการปรองคองระหว่างผู้แปรญัตติ เพราะไหนๆก็
รับว่าให้มีกรเลขาธิการองค์มนตรีได้ แต่กรณีจะเป็นอย่างไรจะให้ฝ่ายบริหาร
รับผิดชอบด้วยก็ไปไว้ในวรรคสอง ข้าพเจ้าเห็นว่ามันควรจะได้เถียง ไม่ใช่
จะยืนยันตามผู้แปรญัตติอย่างนั้น

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้แปรญัตติมุ่งอย่างไร ตามที่
กำหนด

พลโท พระยาเทพหัสดิน : ไม่ขัดข้องขอให้ขึ้นไปตามแปรญัตติ
ใครจะเป็นผู้รับสนองก็ได้

LIRT

พระยาอรรณการวิชัยนิพนธ์ (กรมอาชกร) : ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้แต่ก่อนว่ามาราม้อยผู้สองตอน คือพระมหากษัตริย์จะทรงตั้งตามพระราช-
 าชยาศัย ตอนหลังมีว่าในการรับสั่งของพระบรมราชโองการให้องคมนตรีเป็น
 ผู้รับสั่งของ ข้าพเจ้าเห็นหมายความว่าการตั้งราชองครักษ์นั้นรัฐบาลไม่ต้องน
 เห็นด้วยเลยในข้อนี้ ไม่มีใครแย้งอะไร หมายความว่าผู้ปฏิบัติคือเดิม
 ทัดดีใจนั้นลงไป เมื่อที่ประชุมตกลงให้เดิมตามผู้ปฏิบัติแต่การที่จะขอ
 ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นไปได้ตามข้อบังคับ อีกประการหนึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าตาม
 ที่เราเขียนไว้ว่าการแต่งตั้งเป็นไปโดยพระราชอาชยาศัยจะให้รัฐมนตรีรับสั่ง
 นั้น เพราะการรับสั่งของหมายความว่ารัฐมนตรีจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบแต่งตั้ง
 ให้เป็นไปตามพระราชอาชยาศัยจึงเป็นไปได้ ถ้าจะเดิมอย่างนั้นแต่ก็ขอ
 เดิมไปตามผู้ปฏิบัติ จะเขียนให้รัฐมนตรีรับรองไม่ได้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คือเดิมราชองครักษ์ แต่ผู้ปร
 ญัตตินี้เป็นผู้เสนอขอว่าสำหรับผู้รับสั่งจะเป็นรัฐมนตรีก็ได้หรือใครก็ได้

พล. ท. พระยาเทพหัสดิน ณ อยุธยา : ในรัชกาลที่ ๖
 สมุหราชองครักษ์เคยรับสั่งของพระบรมราชโองการก็มี เช่นมาคิดมี

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญจะต้อง
 ทำความเข้าใจเสียก่อนว่าใครจะเป็นผู้รับสั่งของพระบรมราชโองการ ผู้ปร
 ญัตติก็น่าใจว่าให้เพิ่มว่าอาชยาศัยในเรื่องราชองครักษ์ แต่ผู้รับสั่งของ
 พระบรมราชโองการนั้นก็ยกว่ารัฐมนตรีก็ได้ เพราะฉะนั้นก็ต้องตกลงกัน
 ในที่นี้ว่าจะเป็นผู้รับสั่งหรือของคมนตรีนั้นก็ขึ้นปัญหาเชิงกันฉันประเดี๋ยวจะเข้า
 ไปอีก

พระยาศรัทธธรรมราช : ข้าพเจ้านึกว่าทำอย่างไรไม่ได้ เพราะ
 ผู้ปฏิบัติได้เสนอไว้แต่ก่อนให้องคมนตรี ประธานของคมนตรี รับสั่งของ
 พระบรมราชโองการจะไปได้อย่างไร

๑๑,๓๖ H.

หลวงประกอบนิติสาร (กรมฉกรร) : ข้าพเจ้ารู้สึกจะอดเอง
 ประการแรกข้อบังคับการประชุมได้ตกลงกันไว้แล้วว่าเราจะถือ โดยเคร่งครัด
 และข้อบังคับการประชุมก็มีว่า เมื่อมีผู้แปรญัตติว่าอะไรที่ประชุมเห็นด้วย
 อย่างนั้น อย่างผู้แปรญัตติก็ให้แก้ตามผู้แปรญัตติซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับ
 ผลของการลงมติเมื่อตกลงกันไว้ว่าประชุมเห็นด้วยกับท่านผู้แปรญัตติให้เดิม
 คำว่า “และราชองครักษ์” ในระหว่างคำว่า “ในพระองค์” และคำว่า
 “ให้เป็นไป” เพราะฉะนั้นเมื่อเราไปที่ประชุมได้ลงมติไปแล้วว่าให้แก้ตาม
 นั้น ก็จำกัดขงแก้ตามนั้น เพราะไม่มีใครแปรญัตติอย่างอื่นว่าให้ไว้กับ
 ฝนของ บางท่านเกิดสงสัยขึ้นมา การที่ลงมติเช่นนั้นก็หมายความว่าให้
 คนอื่นรับสนองก็ได้ ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าไปรับเอาว่าเป็นความจริงเช่นนั้นแล้ว
 ขอโทษเถอะ ที่ประชุมนี้จะกลายเป็นที่ประชุมโง่โง่ไป เพราะเหตุว่าการที่เรา
 จะยกมือคือใครใคร่ของคู่นี้ หมายความว่าความหมายของคำแปรญัตตินั้นเป็นอย่างไร
 ไม่ใช่ช่วยๆ ไขไป เพราะฉะนั้นในประการแรกนี้ต้องรักษาระเบียบที่ตกลง
 ไว้ และประการที่สองร่างรัฐธรรมนูญทั้งหมดทั้งฉบับนั้นขอได้อ่านและ
 ใคร่ทรงดูให้ดี มีหลักทุกแห่งทุกมุกทุกมาตรา ตั้งโตก็เป็นไปตามพระราช
 อธิบายแล้ว เรียบก็ให้รัฐบาลไม่มาเกี่ยวข้องเลย เช่นการตั้งผู้สำเร็จ
 ราชการ สมาชิกวุฒิสภา ฯลฯ แม้ในการตั้งผู้สำเร็จราชการก็ต้องมารับความ
 เห็นชอบต่อวุฒิสภาเราก็ให้ประธานสภารับสนองเพื่อรัฐบาลไม่ต้องมาเกี่ยวข้อง
 กรมฉกรรก็ได้พิจารณาหลายวัน ไม่ใช่ประชุมกันเพียงวันเดียว ๆ เพราะ
 ฉะนั้นการที่จะมาฟังอย่างนั้นแต่ให้ผู้รับสนองก็เป็นการทำลายรัฐธรรมนูญ
 ทั้งฉบับ เพราะฉะนั้นขอใคร่ทรงดู เมื่อท่านยกมือแล้วก็เป็นไป
 ตามนั้น มีฉนั้นจะเอะอะไปหมด เมื่อท่านรับและยกมือช่วยไปแต่ก็เป็น
 ข้อข้องหนึ่ง ช่วยไม่ได้

LIERT

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ไม่ไว้ก็อตานัน เพราะเจตนา
ในการแปรญัตติของท่านชัคชัยอยู่แล้ว คือทำให้เพิ่มเติมคำในวรรคหนึ่งระหว่าง
คำว่า “ในพระองค์” กับคำว่า “ให้เป็นไป” คือหมายความว่า การ
แต่งตั้งและถอดถอนข้าราชการพลเรือนในพระองค์และเติมคำว่า “ราชองค
กรักษ์” แล้ว ข้อความก็เป็นอย่างนั้นเราได้ลงมติไปแล้ว ถ้าไม่อย่างนั้นเรา
จะต้องรื้อพันเป็นข้ออย่างหนึ่ง แต่สำหรับวันนี้เราจะพิจารณาอย่างไรไม่
ได้แล้ว

พล. ท. พระยาเทพหัสดิน : ตามที่ข้าพเจ้าได้ฟังคำอภิปรายของ
ท่านกรมนตรีกรามาแล้ว ข้าพเจ้าขอยืนยันให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม
ซึ่งได้ลงมติดังนี้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ก็คงเป็นไปตามคำแปรญัตติ
ของท่าน แต่ทว่ามีผู้ขอลองใจข้าพเจ้าก็ขอยอมให้เขาพูด เพื่อจะได้ตัดสิน
เพราะเป็นเรื่องสำคัญไม่ใช่จะด่วนตัดสิน และเมื่อวิเคราะห์เป็นอันเด็ดขาด
แล้ว คำของท่านเป็นการบังคับขยี้ในตัวซึ่งคำแปรญัตติของท่านก็โตแจกไป
แล้ว คือให้เติมคำว่าราชองครักษ์ ลงระหว่างคำว่า “พระองค์” กับคำว่า
“ให้เป็นไป” จึงเป็นอันอ่านได้ความว่า “การแต่งตั้งและถอดถอนราช
องครักษ์ให้เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย และในกรณีใดที่มีพระบรมราช
โองการแต่งตั้งหรือถอดถอนให้ซึ่งคนคนใดเป็นผู้มีสนองพระบรมราชโองการ”
มันเสร็จไปแล้ว เราจะทำอะไรอีกไม่ได้ และข้าพเจ้าก็ได้เตือนแล้ว แต่มี
อีกคนหนึ่งคือขุนคงฤทธิฯ ข้าพเจ้าอยากจะชี้แจงว่า เมื่อเราได้ตัดญัตติ
ไปแล้ว ทิ้งของขุนคงฤทธิฯ เห็นจะไม่จำเป็น

ขุนประเสริฐสุภมาตวง : ข้าพเจ้าขอขอมความเข้าใจ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ไม่ได้

ขุนคงฤทธิศึกษากร : เนื่องจากว่าข้าพเจ้าได้แปรญัตติในมาตรา
๑๗ ใต้ ก็ได้แปรดังนี้ คือข้าพเจ้าขอเพิ่มเติมในมาตรา ๑๗ โดยเติมคำว่า

LIART

แต่สมเด็จพระราชองค์ที่ ๑๖ ของเจ้าคุณเทพฯ นั้นท่านได้แปรญัตติขอให้เติมคำว่า "ราชองค์ที่ ๑๖" แต่ข้าพเจ้าขอให้เติมคำว่า "สมเด็จพระราชองค์ที่ ๑๖" ซึ่งเมื่ออ่านแล้วได้ความว่าการแต่งตั้งและถอดถอนข้าราชการในพระองค์และสมเด็จพระราชองค์ที่ ๑๖ ให้เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัยและในกรณีที่ ได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งหรือถอดถอนให้องคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ" ญัตติที่เป็นข้อเสนอนี้ข้าพเจ้ามีความระมัดระวังและพิศุขตามข้อบังคับแล้วข้าพเจ้ามีมติขออภิปรายเพื่อคำแปร ญัตติ ของ ข้าพเจ้า ได้ข้อดังนี้ ญัตติที่ตกลงไปแล้ว หาก ญัตติที่เป็นเหตุขาดหรือกึ่งที่ผิดไม่ เพราะฉะนั้นจึงยังอยู่ในเรื่องข้อของของข้าพเจ้าได้ และในการแปร ญัตตินี้ข้าพเจ้า ขอท่านได้โปรดกรุณาพิจารณาข้อความและถ้อยแถลง ของ ข้าพเจ้าโดยละเอียดครบถ้วนและลึกซึ้งโดยเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่สุด และเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ด้วย และข้าพเจ้าขออภิปรายว่าดังนั้นก็ข้าพเจ้าได้คำว่า "สมเด็จพระราชองค์ที่ ๑๖" นั้น ในเรื่องนี้ข้าพเจ้าได้ตระหนักถึงวิถีการและหน้าที่ของราชองค์ที่ ๑๖ เป็นอย่างยิ่ง แม้ข้าพเจ้าจะไม่เคยเป็นสมเด็จพระราชองค์ที่ ๑๖ ตามแต่ข้าพเจ้าได้สนใจและได้ศึกษาในเรื่องนี้มาตามลำดับ ข้าพเจ้าขอเรียนว่า เรื่องราชองค์ที่ ๑๖ ความหมายในรัชกาลที่ ๕ และที่ ๖ ข้าพเจ้าขอเรียนว่า เรื่องราชองค์ที่ ๑๖ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ นั้นเป็นราชองค์ที่ ๑๖ ในสมัยบูรณานาติราชองค์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเด็กและแต่งตั้งโดยพระราชอัชฌาศัย โดยมากท่านก็ทรงเลือกผู้ที่ไว้วางพระราชหฤทัย และเป็นผู้รักมักคนเป็นนัยดังที่โดยเพราะรัชกาลที่ ๕ ตามทวารและหน่วยทหารจำนวนน้อยไม่มากมายเหมือนสมัยปัจจุบัน เพราะฉะนั้นราชองค์ที่ ๑๖ นั้นท่านทออยู่ในสมัยนั้นจะเห็นว่ามีจำนวนน้อยไม่มากเหมือนสมัยนี้ และเลือกเฟ้นจริงๆ ถัดต่อมารัชกาลที่ ๖ ก็มาเฟื่องฟูในกิจการเกี่ยวกับทหารและเมืองนี้ว่า ราชองค์ที่ ๑๖ แต่งตั้งมาตั้งแต่ปลายหมวดเอกจนไปโดยราชองค์ที่ ๑๖

เคียงองค์แต่งตั้งบุคคลที่ไว้วางพระราชหฤทัยและแต่งตั้งตามพระราชอัชฌาศัย
 มาตั้งรัชกาลที่ ๗ เมื่อตอนต้นรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และครั้น
 ตอนหลังมาเปลี่ยนแปลงการปกครองเข้าระบอบประชาธิปไตย ในตอน
 การแต่งตั้งราชองค์ราชันย์ ก็ได้ขยายเขตเลือกตั้งออกไป คือว่าได้เป็นไปทาง
 รัฐบาลฝ่ายของครุฑหรือว่าฝ่ายพระมหากษัตริย์ก็ตามได้มีการตกลงเพื่อให้
 เกี่ยวกับกษัตริย์กับมีบัญชาหน่วยทหารโดยเฉพาะอย่างยังผู้บังคับบัญชาหน่วย
 ทหารชั้นผู้ใหญ่เช่นผู้บังคับการกรม ชั้นผู้บัญชาการ ชั้นแม่ทัพอย่าง
 เป็นต้นเมื่อท่านเหล่านั้นได้ทราบเกี่ยวกับคดีให้ฝ่ายของคดีให้เป็นเกี่ยวกับหน่วย
 ทหารและต้องเฉพาะนายทหารเหล่าพลรบไม่ว่าจะเป็นทหารบก ทหารเรือ และ
 ทหารอากาศ และผู้ช่วยมีได้แต่งตั้งเป็นราชองค์ราชันย์ มาตั้งมีปัจจุบันนี้ โดยที่
 ได้มีคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยุห์หรือยังมีได้ทรงบรรลุนิติภาวะในการแต่งตั้งตอนหลังนี้ทุกสิ่งได้ดำเนินการ
 บ้านเมืองและเหตุการณ์ท่านทั้งหลายโปรดคิดว่าราชองค์ราชันย์ปัจจุบันและ
 ราชองค์ราชันย์ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีลักษณะและเหตุการณ์คล้ายกัน
 เหตุผลแตกต่างกันเป็นอันมากในสมัยอย่างท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องบ้างท่านกล่าว
 มาแล้วว่าได้แต่งตั้งขึ้นจากผู้ที่ไว้วางพระราชหฤทัย ถ้าหากในหลวงทรงแต่งตั้ง
 ได้เองหรือหากทรงเลือกเองหรือให้คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จะทรง
 เลือกท่านก็เลือกด้วยการปรึกษาหารือสมุหราชองค์ราชันย์และรัฐมนตรี กล่าโหม
 รัฐมนตรีกล่าโหมกับปรึกษาหารือเลือกจากกองทัพต่างๆ ในวิธีการอย่างนี้หลัก
 ใหญ่ของวงเลือกตั้งคือว่าตามหลักก็มีราชองค์ราชันย์พิเศษเป็นไปไม่ถาวรรัชกาล
 ใดๆมีประจำเรื่อยไป ส่วนราชองค์ราชันย์เวทีประจำรัชกาลพระองค์ก็เป็น
 อีกพวกหนึ่ง ราชองค์ราชันย์เวไนยโดยมากมักแต่งตั้งมาจากนายทหารชั้นนาย
 ร้อยเอกขึ้นไปแบ่งเป็นสองพวก พวกหนึ่งอยู่ประจำ อีกพวกหนึ่งอยู่ตามกรม
 กองต่างๆ เป็นคนเพื่อไปเกี่ยวกับ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้ ท้าพเจ้าแปรรูปคดี
 ที่แต่งตั้งมานั้นเพื่อให้เห็นหลักได้ว่าถ้าวางแต่งตั้งในสมัยนั้น ถ้าจะให้องค์พระมหาก

LIRT

กษัตริย์เป็นผู้ทรงเลือกโดยพระราชาธิราชด้วยกันทั้งหมดแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าจะเป็น
 การไม่สะดวกต่อทางการในการจัดกบการปฏิบัติและไม่เหมาะสมต่อเหตุการณ์
 ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการไม่สะดวกต่อสถานการณ์ เป็นการขัดต่อการปฏิบัติและ
 ไม่เหมาะสมต่อเหตุการณ์ เพราะเวลาประการที่ ๓ ราชองครักษ์ที่แต่งตั้ง
 อยู่ในเวลานั้นเป็นจำนวนมากมายแต่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างไร ท่านก็ยอม
 ทราบแล้ว ถ้าเห็นว่าเป็นรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญเป็นไปดังนี้แต่แก้ไข
 แล้ว ราชองครักษ์ที่เป็นไปอยู่ในเวลาในประเทศต่าง ๆ จะพึงแก้ไขหรือไม่
 ประการใด หรือถ้าไม่แก้ไขจะปล่อยให้เวลา ๓-๔-๕ ปีนี้แล้วแต่
 จะควรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือจะอย่างไร เนื่องด้วยสงครามของ
 ราชองครักษ์ได้แตกต่างกัน เพราะเหตุว่าราชองครักษ์โดยมากเป็นนายทหาร
 ประจำการ นอกจากราชองครักษ์พิเศษ เพราะฉะนั้นราชองครักษ์ที่เป็น
 นายทหารประจำการก็ย่อมอยู่ในอำนาจรัฐบาล ก็อยู่ในกองทัพอ่าง ๆ แล้ว
 เพราะฉะนั้นบุคคลเหล่านั้นที่จะมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง ก็ย่อมอยู่
 ในความควบคุมของรัฐบาลเพราะว่าไม่เป็นการนอกอำนาจรัฐบาล เพราะ
 ฉะนั้นในเรื่องนี้ก็เป็นกรณีที่ไม่ต้องคิดในกรณีใดไปแต่ไปแล้ว เพราะฉะนั้น
 ข้าพเจ้าเห็นทางเดียวที่จะมาทางเดินมาทั้น และเป็นสายกลาง ไม่ขัดกับ
 การรับสนองพระบรมราชโองการ คือว่าคงเฉพาะสมุหราชองครักษ์คือเป็น
 คดีหัวหน้าใหญ่ให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้งโดยอัยการ เมื่อเช่น
 แล้วการรับสนองพระบรมราชโองการ ก็จะโปรดปรานของกมนตรีหรือของกมนตรี
 ณที่หนึ่งทีใดนั้น ก็ไม่เป็นการเสียหาย เพราะว่าดังที่คนหนึ่ง ทนการตั้งสมุห
 ราชองครักษ์คนเดียวจะมีผลประการใดเมื่อมากถ่วงข้อ ๆ โดยที่สมุหราช
 องครักษ์นั้น เป็นผู้ที่ใฝ่ดวงพระราษหฤทัยเป็นผู้เป็นหัวหน้าใหญ่ทั่วไป
 ย่อมอยู่ในความรับผิดชอบของราชองครักษ์อยู่แล้ว แล้วจัดการแต่งตั้ง
 จะเป็นการพ้นมือ คือจะแต่งตั้งผู้ใดก็ย่อมจะต้องปรึกษาหารือกันแล้ว
 กระทั่งวงกลาใหม่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาใหม่ก็จะปรึกษานับคน

LIERT

บัญชาของเหล่าทหารทั้ง ๓ นั้นถ้าเป็นผู้ใดที่หน้าจะส่งรายชื่อแก่ปรักษาต่อมหาราชของศรีภษั ๓ มหาราชของศรีภษัก็จะตองนำความกราบทูลให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ข้าพเจ้าก็คิดว่าเรื่องนี้เพื่อไม่ให้เป็นการพันเผื่อแต่เพื่อให้เกิดการเรียบร้อยทั้งทางการเป็นกลาง ข้าพเจ้าเห็นว่าการที่ส่งมหาราชของศรีภษัพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้งโดยพระราชอำนาจก็เป็นการเหมาะสมแก่เหตุการณ์และเหมาะสมแก่รัฐธรรมนุญ

พล.ท. พระยาเทพหัสดิน : ผู้เสนอบุคคลนั้นมีความเห็นในทำนองเดียวกับข้าพเจ้า แต่เป็นอีกข้อมไปไร คือส่งมหาราชของศรีภษัในชื่อเสนอของข้าพเจ้าพดถึงศรีภษัทัวๆ ไป ไม่ใช่ส่งมหาราชของศรีภษั และแต่ผลดกถึงทได้กรวมเรียนมาแล้ว คือต้องการผู้ทเิดวงพระราชหฤทัยใกล้ซิดพระองค์ซึ่งจะเป็นราชของศรีภษัเว ราชของศรีภษัประจำหรือราชของศรีภษัเกษักตามต้องการให้ใกล้ซิดสนิทสนมในพระองค์ เมื่อเสนอนั้นเป็นใดทจะเลือกตั้งแต่ใครมีผู้แปรญัตติกันความเฉพาะแต่ส่งมหาราชของศรีภษั ซึ่งเป็นไปโดยปริยายอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นก็ไม่มีปัญหา

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนุญ : ท่านต้องคำน เพราะเขาไม่เห็นด้วย

พล.ท. พระยาเทพหัสดิน : ข้าพเจ้าคำน เพราะข้อเสนอของข้าพเจ้ายังก่อนอยู่ ข้อเสนอของท่านผู้เสนอกเป็นอันอำคกไป เพราะว่ามีมอยู่ในองครภษัทั้งหมด รวมทั้งส่งมหาราชของศรีภษัด้วย แต่ทางนี้เพียงส่งมหาราชของศรีภษัเท่านั้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอขึ้นคือถวายเป็นพระราชอำนาจจะเป็นผู้ทรงเลือกราชของศรีภษัทัวๆ ไป

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนุญ : อันนี้ตามวิธีพิจารณาเราเข้าใจกันดี คือคำแปรญัตติของท่านทัวๆ ไป แต่ขอเงเขาคนเดียว เขาเฉพาะส่งมหาราชของศรีภษั แล้วเขาแปรญัตติของเขามส่งทชระพุด แม้ว่าส่งมาของ ท่านไป เพราะว่ามีเวียงไม่ได้พิจารณาญัตติ อันนี้ท่านก็เป็นฝ่ายค้านไป

แต่ก็ยังพูดกันไว้ บัญหาในเรื่องนี้ ก็มีอยู่ว่าจะเขาเนาะเพราะสมุหราชองครักษ์ หรือองครักษ์ทั่วไป ที่เขาพูดนั้นเขาก็คิดกัน

นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ : ก็ไม่มีทางที่จะพูดแล้ว เพราะเหตุว่าผู้บัญญัติท่านได้แปรไว้ได้แปร ความคลุมหมกทั้งสมุหราชองครักษ์ ทั่วมาพูด.....

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้าเห็นว่าพูดได้ เพราะว่าเขาดีทั้งที่จะพูดได้ ท่านไม่เห็นจะต้องกลัว นี่เพื่อความยุติธรรม ก็พูดกันว่าตรงนั้นจะเอาทั้งหมดจะเป็นทั้ง ๒๐ คนหรือ ๕๐ คน นั้นจะเอาคนเดียว หรืออย่างไร เราต้องตัดสินใจว่าเขาคนเดียวหรือจะเอาทั้ง ๒๐ หรือ ๕๐ คน เพราะฉะนั้นก็พูดต่อไปได้ ใครสนับสนุนผู้บัญญัติ เชิญ

๑๑.๕๔ น.

พระยาอรรถการีย์นิพนธ์ (กรมราชการ) : ตามมติของสภาในเรื่องนี้กรมราชการจำนวนมากรู้สึกอึดใจเหลือเกิน คือว่าพระราชบัญญัติตามปกติ ถ้าหากว่าบางครั้งที่รัฐบาลไม่ได้มีมติชอบเลยแล้ว มันขัดกับกรกฎการของเหมือนกัน เพราะเหตุว่ามันขัดกับการบริหารราชการแผ่นดิน หน้าที่ซึ่งตุลาการรัฐบาลจะต้องถวายความปลอดภัยแก่พระเจ้าแผ่นดิน หน้าที่รัฐบาลไม่มีส่วนรู้เห็นกิจการบ้านเมืองแล้วรู้สึกว่าเป็นการผิดหลักการปกครองมาก ทั้งนี้ตามที่ท่านสมาชิกเสนอขึ้นมาว่าขอเอาคนเดียว คือขอเอาสมุหราชองครักษ์ อันนี้ข้าพเจ้าสนับสนุนโดยเหตุที่ว่าถ้าจะมีคนเดียวก็อยู่ยิ่งดี เพราะถ้ารัฐบาลจะมีโอกาสในการสมุหราชองครักษ์ตามที่ตกลงไปดังนั้น ฉะนั้น ฉะนั้นเพราะสมุหราชองครักษ์ตามที่ท่านสมาชิกเสนอเหมือนกัน

หลวงสวัสดิ์ทอชานูถาร : ดำหรับในเรื่องราชองครักษ์นี้ ในฐานที่เดิมเคยเป็นราชองครักษ์มาแล้ว ความจำเป็นที่จะต้องมีผู้แต่งตั้งให้พระราชอำนาจขึ้นนั้นก็ถือว่าราชองครักษ์เป็นทวารรักษาพระองค์ที่ใกล้ชิดใน

LIRT

หลวงมากที่สุดในแต่ผู้เดียวในขณะที่เป็นเวรก็ได้ หรือจะเป็นราชองครักษ์ประจำหรือราชองครักษ์พิเศษก็ได้ เมื่อมีหน้าที่เขาไปอยู่เวรแล้วมีสิ่งใดที่ขอเขาไปบนพระที่นั่งได้ก็ขอขณะไม่มีผู้ใดจะขัดขวางได้ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจำเป็นจะต้องอาศัยผู้ใดไว้วางใจที่สุดที่จะทรงมอบหรือทรงเห็นความไว้วางใจว่าจะไม่เป็นอันตราย ที่นั้สำหรับทอภปรายกัมในเรื่องราวของครักษ์เพื่อให้องค์พมกมีนายทหารเข้าไปใกล้ชิดมาก หรืออะไรเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ความจริงความมุ่งหมายของราชองครักษ์เป็นเพียงแต่ว่าเป็นผู้ซึ่งสามารถจะสนองในเรื่องกิจการของทวารเป็นที่ปรึกษาของในหลวง นั่นประการหนึ่ง จึงจำเป็นจะต้องได้ผู้ที่มีความรู้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์จงรักภักดีในพระองค์ ไม่ใช่ทำให้องครักษ์เป็นเพียงสำหรับให้ผู้อื่นทุก ๆ คนได้เป็นหนี้ไม่ใช่ความประสงค์ของราชองครักษ์ เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้แล้วราชองครักษ์ก็ควรจะได้ทำนุตั้งตามพระวราชชยาธิปไตย ทุกคนที่จะเป็นราชองครักษ์ไม่ใช่ผู้ทราของครักษ์ แต่ต้องมีผู้คิดคือไปว่ารัฐบาลจะรับผิดชอบด้วยหรือไม่ ชนินณเห็นว่ามีจำเป็นสำหรับให้ในหลวงทรงไว้วางใจ เมื่อท่านทรงไว้วางใจผู้ที่จะสนองพระบรมราชโองการก็ไม่เห็นมีความจำเป็นอย่างไร รัฐบาลจำเป็นจะต้องรับผิดชอบต่อไป นั่นเป็นของธรรมดา เพราะฉะนั้นผมจึงเห็นว่าควรเป็นอย่างที่เจ้าคุณเทพหัสดินเสนอ

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ทมเดธแล้ว เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญเดือนไปพิจารณาว่านั้พร้อมนี้

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา

LIRT

คณะกรรมการตรวจรายงานการประมุขสภาจังหวัดรวมบุญ

นายเกษม บุญศรี (ประธานกรรมการ)	นายเจริญ บัณฑิตโร ผู้ตรวจงาน
ขุนทดพิทักษ์ศึกษากร (เลขานุการกรรมการ)	นายประเสริฐ บัณฑิตคุณซ์ ..
พ.อ. ก้าน จำนงภูมิเท	นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ..
นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	นายสุรินทร์ ตัณฑการ ..
หลวงองค์ณานุกรักษ์	นายสุชนัน จิตรกถัก ..
น.อ. พระยาศรภักย์พิพัฒน์ ร.น.	นายศิริ มนต์ไตรเวศย์ ..
ขุนประเสริฐศุภมาตรา	นางสาวอารรัตน์ ผู้บุญ ..
นายอินทร ถึงเพชร	นายเล็ก จารุณี ..
นายจง ใจภักดิ์	นางโมมเตตา ตัณฑการ ..
นายเกษม ดำรงบด	นายพิพัฒน์ เอกะโรหิต ..
	นายสงวน เขียวพงศ์ ..
	นางสาวฉันทนา ชาญบ้อม ..
	นางสาวมานิต ศตะกูระ ..
	นายโชค คุปตะวาทีน ..
	นายอุดม พตอยตั้งจาดบ ..
	นายประภัสร์ จินตามัย ..
	นายวิจิตร นิตะไพจิตร ..
	นายสมชาย ศุภรณ์มิต ..

นายหยุด แสงอุทัย
เลขาธิการสภาจังหวัดรวมบุญ

ศรีธรรมมาธิเบศ
ประธานสภาจังหวัดรวมบุญ

LIRT